

Öka motivationen till läsning med en skolhund som resurs

En studie för att se om en skolhund kan öka
läsflytet- och motivationen till att läsa

Yrkeshögskoleutbildning
Skolhunds- och resurspedagog

Frida Romar
Anna Stivnert
November 2022

Abstrakt

Den här studien syftar till att undersöka huruvida en skolhund kan öka motivationen till läsning respektive öka läsflytet hos barn och ungdomar. Syftet går även ut på att försöka motivera barn och ungdomar till att läsa mer och om en utbildad social tjänstehund kan fungera som motivator.

Tidigare forskning visar på att hunden skapar en trygg miljö för elever i skolan, samt bidra till social utveckling och minskad ångest. Den sociala tjänstehunden beskrivs som en pedagogiskt tillgänglig som haft stor inverkan inte bara hos elever, utan även på lärare och föräldrar. Närvaron av en social tjänstehund vid lästunder har haft en positiv inverkan, men också visat sig ge en god progression vad det beträffar läsflytet hos elever. Likheten mellan hundens och människans inverkan på varandra ser liknande ut genom oxytocin och kortisol som är två välbefinnande-hormon men också hur dem knyter an till respektive art.

Resultatet från de observationer som har genomförts visar tydligt att motivationen till läsning ökar när deltagarna har fått läsa för hunden eftersom det är någon som inte dömer dem om de skulle läsa fel, vilket i sin tur skapar en trygghet hos deltagarna. Huruvida läsflytet förbättrats hos deltagarna gav bristfälliga resultat. Vid sista observationstillfället så samlades även enkätsvar in om hur både deltagare och lärare upplevt hundens närvaro och inverkan.

Nyckelord: Lëshund, skolhund, social tjänstehund, läsmotivation, läsflyt, läsning, bokhund, läs- och skrivsvårigheter, dyslexi.

Abstract

The purpose of this study is to determine the feasibility of therapy dogs increasing reading motivation in school age youths. The purpose is also to attempt youths into reading more, and whether a trained service dog could act as a motivating factor.

Earlier research suggests that dogs produce a safe environment for school youths, as well as contributing to social development and a reduction of anxiety. The service dog in social aspects is described as a pedagogical asset with a positive impact, not just in pupils, but also in teachers and custodians. The presence of a service dog during reading has also had a positive impact but has also proven to speed up progression of the reading flow of the pupils. The similarities of the mutual effects that the dog and the human have on each other can be understood through the even levels of oxytocin and cortisol, which are both “well-being hormones”. Another similarity is the mutual bonding between both species.

The result of the conducted studies clearly suggests that reading motivation increases when the participants have been reading to the service dog, since the participants would not be judged by any errors in their reading. In turn, this creates a sense of safety with the participants. The study could not confirm whether the reading flow of the participants was increased or not. Survey results were collected at the last observatory session. It consisted of questions on the presence and impact of the service dogs and was answered by both pupils and teachers.

Key words: reading dog, school dog, service dog, reading motivation, reading flow, reading, reading-and-writing difficulties, dyslexia.

Förord

Detta examensarbete avslutar vår Yrkeshögskoleutbildning, till skolhunds- och resurspedagoger, på Svenska Terapiahundskolan. Utbildningen omfattar 200 YH-poäng och det här examensarbetet omfattar 30 YH-poäng.

Vi ser ett stort behov av att möta elever på skolor och motivera dem till att läsa och vilja ta till sig mer och ny kunskap via läsning, med hjälp av en skolhund. Därför blev det ganska självklart att vi valt att skriva om läsning, vikten av den och se om en fyrfotad vän och kollega kan hjälpa de barn och ungdomar som har det svårt med motivationen till läsning, läsflyt, avkodning och annat som berör läsningen.

Ett stort tack till våra familjer och klasskamrater som stöttat oss under arbetet. Vi vill även tacka pedagoger, elever och vårdnadshavare, som har gjort det möjligt att genomföra våra observationer och som svarat på utvärderingsenkäterna. Ett stort tack riktas också till Miramis, som är den skol- och läshund som har varit med under observationerna och stöttat eleverna i sin läsning och gett dem motivationen till att vilja läsa och våga tro på sig själva.

Innehållsförteckning

Abstrakt	2
Abstract	3
Förord	4
1. Inledning	7
1.1. Syfte	10
1.2. Förkortningar och centrala begrepp	10
1.2.1. Förkortningar	10
1.2.2. Social tjänstehund	10
1.2.3. Socialt tjänstehundsteam	11
1.2.4. Hundunderstödd pedagogik	11
1.2.5. Skolhund	11
1.2.6. Läshund	12
1.2.7. Bokhund	12
1.2.8. Hundförare	12
1.2.9. Lämplighetstest	12
1.2.10. IAHAIO	12
1.3. Disposition	12
2. Teoretiska referensramen	14
2.1. Bakgrund	14
2.1.1. Läs- och skrivsvårigheter	16
2.1.1.1. Specifika läs- och skrivsvårigheter	17
2.1.1.2. Allmänna läs- och skrivsvårigheter	18
2.1.2. Domesticering	18
2.1.2.1. Införandet av läshundar	19
2.1.2.2. Bokhundar som pedagogisk relationalitet	20
2.2. Uppfattningar om varför man ska läsa	21
2.2.1. Läsutveckling	21
2.2.2. Uppmuntran	22
2.2.3. Hur kan man motivera till läsning	23
2.2.4. Relevanta aktiviteter och läsuppgifter	24
2.2.5. Texter bidrar till sociala interaktioner	25
2.3. Hundens påverkan på människan	26

2.3.1. Oxytocin.....	27
2.3.2. Anknytning	27
2.3.3. Biofilhypotesen.....	28
2.3.4. Socialt stöd	28
2.4. Människans påverkan på hunden	29
2.4.1. Anknytningsstilar	29
2.4.2. Oxytocin och kortisol.....	30
2.4.3. Tjänstehundens välfärd	31
2.5. Hundunderstödd pedagogik.....	34
2.6. Nej till hund i skolan	36
3. Metod	39
3.1. Val av metod.....	39
3.2. Undersökningens genomförande.....	39
4. Resultat och analys.....	41
4.1. Resultat.....	41
5. Resultatdiskussion	44
5.1. Reliabilitet och validitet.....	46
6. Diskussion.....	48
6.1. Sammanfattande diskussion	48
6.2. Vidare forskning	49
Källförteckning.....	51
Bilagor.....	55
Bilaga 1: Informationsbrev	55
Bilaga 2: Medgivande blankett.....	56
Bilaga 3: Enkät till deltagare	57
Bilaga 4: Enkät till lärare.....	58

1. Inledning

Hos det svenska folket så ökar hunden som sällskapsdjur och i december 2021 så kunde man räkna att det fanns 987 213 privatägda hundar registrerade runt om i landet (Jordbruksverket, 2022). Eriksson och Karlberg beskriver att hunden hjälpt oss människor under många år - framför allt om man levt med en egen privat hund. Samtidigt vill då Eriksson och Karlberg väcka tanken om att hunden kanske kan hjälpa andra människor till att må bättre än oss själva - därför finns också de sociala tjänstehundarna (Eriksson & Karlberg, 2018, s. 7). Svenska Terapiahundskolan förklarar även att en skolhund arbetar målinriktat med barn och ungdomar, för att hunden tillsammans med sin förare ska kunna bistå med insatser för att göra det möjligt för eleverna att nå sina kunskapsmål genom att arbeta pedagogiskt med stöd av läroplanen (Svenska Terapiahundskolan, å.o.).

I Skolinspektionens rapport (2010) gällande läsprocessen inom undervisningen i årskurs 4–6 så menar Skolinspektionen att det inte bara är läraren som undervisar inom ämnet svenska som har ansvaret för läsundervisning och textbearbetning - utan även lärare inom andra ämnen eftersom eleverna ska ges möjligheten att utveckla läsförmågan oavsett vilket ämne man läser (Skolinspektionen, 2010, s. 6–7). I rapporten kan man även läsa hur Skolinspektionen förklarar att det är viktigt att eleverna får möjlighet att ta sig an ny text på flera olika vis, som via enskilt eller i grupp, samt i helklass både tyst- såväl som högläsning (Skolinspektionen, 2010, s. 14). Skolinspektionen rapporterar även om att dem flesta skolorna som varit med i granskningen brister i textbearbetningen, bland annat så brister de naturorienterande ämnena på 13 av 31 skolor i sin kvalitet gällande textbearbetning, vilket är en avgörande faktor för att innehållet ska bli tillgängligt för eleverna (Skolinspektionen, 2010, s. 10–11 & 14). I ämnet svenska så brister 18 av 31 skolor då svensklärarna i sitt sätt att arbeta med kommunikation och samarbete i klassrummet, eftersom eleverna inte ges möjlighet till att diskutera om sin lästa respektive sin skrivna text. (Skolinspektionen, 2010, s. 14)

Fortsättningsvis tar rapporten upp hur det funkar med valmöjligheterna när eleverna läser sin bänkbok, oftast är det den enda gången inom svenskämnet som de får möjlighet att påverka och vara delaktiga. Bänkboken används i den fria läsning eller under den vanligt förekommande lästimmen. Boken ska eleven ha valt själv vilket innebär att eleverna delvis är med och

påverkar, men Skolinspektionen anser inte att det är tillräckligt för att bibehålla engagemang och skapa delaktighet hos eleverna. Den stora orsaken till att bristen uppstår beror på hur boken används i undervisningen i svenskämnet, eftersom det är viktigt att elevernas bänkböcker är anpassade till elevernas läsutvecklingsnivå men också hur texterna bearbetas (Skolinspektionen, 2010. s. 15).

Under 2012 gjorde även Skolinspektionen en kvalitetsgranskning på läsundervisningen i årskurs 7–9 i 40 skolor - både friskolor och kommunala skolor (Skolinspektionen, 2012. s. 5). Man kunde urskilja att undervisningen skiljdes mer åt inom en skola än mellan dem olika skolorna, Skolinspektionen nämner även att via de elevintervjuer som har utförts så berättar eleverna att deras läsundervisning skiljer sig samt att eleverna oftast vet vilka lärare som har en kvalitativ undervisning eller inte (Skolinspektionen, 2012. s. 13). I intervjuer har det framkommit att lärarna är duktiga på att ge eleverna som är i behov av särskilt stöd det som behövs, men därefter ge uppgifter som ligger i elevens närmaste utvecklingszon då de som har lätt för läsning exempelvis inte får tillräckligt utmanande eller fördjupande uppgifter (Skolinspektionen, 2012. s. 15). Eleverna berättar även om hur de inte har ett faktiskt inflytande i läsundervisningens genomförande utan i stället blir tilldelade uppgifter, många elever berättar även om hur de inte känner till kunskapsmålen i läsundervisningen (Skolinspektionen, 2012. s. 15–16).

Förmågan att läsa är inte bara viktig för ämnet svenska utan blir allt viktigare i alla ämnen då man oftast behöver en god läsförståelse för att eleven behärskar olika typer av läs- och skrivarter, vilket leder till att eleverna måste få en möjlighet till att utveckla fackspråket inom de olika ämnena, samt att de ges möjlighet till att bearbeta varierande texter från de olika ämnena. Skolinspektionen skriver även att när eleverna sedan kan hitta balansen mellan den tekniska och funktionella läsningen, samt skrivande så kommer de kunna förstå och ta till sig det som står i läroböckerna (Skolinspektionen, 2012. s. 16–17). Skolinspektionen menar även på att elever som får läsa texter från andra ämnen upplevs ha en högre motivation för läsande. När eleverna inte får vara delaktiga i vilka texter som ska läsas så kan det i sin tur vara avgörande för motivationen och hur individen därefter lyckas med läsundervisningen. (Skolinspektionen, 2012. s. 17).

Skolinspektionen gav under 2016 ut en årsrapport som fokuserade på studiemiljö och undervisning, i rapporten kan man bland annat läsa om studiemiljö, stöd och anpassning samt undervisningen inom grundskolan (Skolinspektionen, 2016. s. 14). Skolinspektionen skriver vidare att 55 procent av de grundskolor som fick tillsyn brister i sin trygghet- och förutsättningar för lärande, mest för att elevhälsan inte används i främjande och förebyggande syften. Detta är en stor och avgörande del för att stödja eleverna i deras utveckling och utbildningsmål, men även värna om deras välbefinnande (Skolinspektionen, 2016. s. 14). I rapporten redovisar Skolinspektionen även om att det råder brister inom bland annat stöd och extra anpassningar, bedömning och betygsättning, styrning och utveckling (Skolinspektionen, 2016. s. 14 & 16).

Vidare kan man bland annat läsa om hur skolornas elevhälsoteam inte används i förebyggande syften för att stödja eleven mot sina mål eller i hälsofrämjande syften, men också att det råder brister i hur utmanande uppgifter eleverna får enligt deras kunskapsnivå - flera elever skulle kunna utvecklas ytterligare om de bara fick rätt stöd och utmaningar (Skolinspektionen, 2016. s. 14 & 18). Skolinspektionen kan i sin årsrapport kan påvisa att de granskade skolorna inte använder stödmaterialet och stödstrategier som skolorna har att tillgå inte används korrekt, det vill säga för att hjälpa elever att utveckla sina förmågor inom läs- och skrivundervisningen. Under granskningen så observerades lästillfällen där eleverna bara fick läsa mycket utan något lärarstöd i form av samtal kring den text de läst (Skolinspektionen, 2016. s. 19).

Det förekom även en undervisning med lässtrategier, uppgifterna som relaterade till ämnet gick oftast ut på att eleverna skulle lösa dem fort och korrekt – en sådan typ av undervisning är inte något Skolinspektionen rekommenderar eftersom den varken tar lärarna eller eleverna framåt i sin läsning genom att bilda sig en fördjupad förståelse av den texten de här läst eller kommit till nya insikter gällande hur man kan ta till sig ny text (Skolinspektionen, 2016. s. 19). Vidare förklarar Skolinspektionen att det är vanligt förekommande att i de flesta granskningar att undervisningen varierar avsevärt på både skolorna och mellan de lärare som arbetar på samma skola. I granskningen kunde man se att några av skolorna så arbetade lärarna i just läs- och skrivundervisningen i samma riktning – mot de nationella målen (Skolinspektionen, 2016. s. 19–20). Skolinspektionen förklarar att ett urskiljande faktum var att rektorn och lärarna på dessa skolor lyfte faktorer som de ansåg varit betydande, genom kartläggning av undervisningen, tagit fram en utvecklingsplan och lärare som drev arbetet framåt (Skolinspektionen, 2016. s. 20).

1.1. Syfte

Syftet till denna studie är att undersöka huruvida en social tjänstehund i skolan skulle kunna motivera elever att läsa mera, samt att öka läsflytet hos de elever med läs-och skrivsvårigheter utifrån läroplanens kunskapsmål. Andra studier visar på att barn blivit sämre på att läsa och att färre barn väljer att läsa, detta vill vi också se om man kan vända genom att använda en utbildad hund som motivator. Man ser även inom andra forskningsområden att det finns bevis på att interaktionen mellan hund och människa ger en positiv känsla hos deltagaren. Vi ser även en möjlighet att kunna förespråka social tjänstehund i skolan om man genom denna undersökning kan visa på en positiv effekt i inläringen och motivationen.

1.2. Förkortningar och centrala begrepp

Följande begrepp som kan vara bra att känna till för att förstå kontexten och som återkommer i arbetet.

1.2.1. Förkortningar

AAE – Animal Assisted Education

HAP – Hundassisterad Pedagogik

IAHAIO - International Association of Human-Animal Interaction Organizations

R.E.A.D. – Reading Education Assisted Dogs

SPSM – Specialpedagogiska Skolmyndigheten

1.2.2. Social tjänstehund

Enligt Karlberg, Lidfors, Lindsjö och Åsbjers rapport från 2021 så är en social tjänstehund en hund arbetar ofta inom skola, vård och omsorg tillsammans med sin förare inom hundunderstödda insatser. Författarna menar till att den sociala tjänsthunden arbetar tillsammans med sin förare som kollega mot en tredje part (Karlberg et al. 2021. s. 19–20). Eriksson och Karlberg förklarar i sin bok (Eriksson, H & Karlberg, S. 2018.) även att en social tjänstehund är ett samlingsnamn för de hundar som arbetar med hundunderstödda insatser inom

vård, skola och omsorg, titlar på hundarna kan till exempel vara skolhund, läshund, vårdhund eller terapihund (Eriksson & Karlberg, 2018. s. 284).

1.2.3. Socialt tjänstehundsteam

Karlberg, Lidfors, Lindsjö och Åsbjer beskriver att ett socialt tjänstehundsteam består av en utbildad hundförare med en eller flera utbildade tjänstehundar (Karlberg et al. 2021. s. 19–20). Eriksson och Karlberg beskriver även att ett socialt tjänstehundsteam kan även kortas ned till att kallas för hundteam, samt att hunden aldrig arbetar utan sin förare (Eriksson & Karlberg, 2018. s. 283).

1.2.4. Hundunderstödd pedagogik

Karlberg et al. beskriver att AAE eller hundunderstödd pedagogik som en pedagogisk utbildad person t.ex. lärare eller specialpedagog arbetar tillsammans med sin sociala tjänstehund. Tillsammans arbetar de målinriktat med barn i skolåldern, insatsen ska hjälpa till att nå kunskapsmål, utveckla kognitiva förmågor och social kompetens, insatserna dokumenteras och utvärderas (Karlberg et al. 2021. s. 20, 30–31). Hundunderstödd pedagogik kan även benämnas som hundassisterad pedagogik och med det menar Eriksson och Karlberg att specificera att just hunden används inom djurunderstödd pedagogik (Eriksson & Karlberg, 2018. s. 283).

1.2.5. Skolhund

Svenska Terapihundskolan beskriver att en skolhund arbetar i skola eller annan pedagogisk verksamhet tillsammans med sin förare som har en pedagogisk utbildning (Svenska Terapihundskolan. å.o. Skolhund). Eriksson och Karlberg förklarar vidare att en skolhund arbetar även med barn under 13 år, där hunden inte bara har genomgått en adekvat utbildning tillsammans med sin förare utan även lämplighetstestas och tagit examen. Eriksson och Karlberg förklarar att man utför även kvalitetstester på redan utbildade sociala tjänstehundar vart- till vartannat år för att se att hunden fortsatt trivs i sin yrkesroll (Eriksson & Karlberg, 2018. s. 284).

1.2.6. Läshund

En läshund beskriver Eriksson och Karlberg som en hund som lugnt ligger bredvid någon som läser, oftast ett barn som övar på att läsa. Hunden ska vara positionerad vid sidan av individen samtidigt som den även utbildas att "följa med" i boken som läses (Eriksson & Karlberg. 2018. s. 284).

1.2.7. Bokhund

Enligt Ceder är en bokhund är en typ av läshund som har gått en ettårig utbildning i samband med projektet "Bokhunden och Astrid Lindgren", därmed mest förknippad med projektet. En bokhund ska ligga bredvid eleverna när de läser högt (Ceder, 2016. ref från. Fransson & Nordenholm. 2020).

1.2.8. Hundförare

Eriksson och Karlberg beskriver att hundföraren är hundens ägare och kollega (Eriksson & Karlberg. 2018. s. 45).

1.2.9. Lämplighetstest

I boken Sociala tjänstehundar (2018) beskrivs lämplighetstest som något som utförs innan utbildning för att kartlägga hundens förutsättningar för sin framtida yrkesroll (Eriksson & Karlberg. 2018 s. 284).

1.2.10. IAHAIO

IAHAIO som organisation har tillsammans med sina medlemmar publicerat "The IAHAIO White paper" 2014, som förklarar begreppen inom djurunderstödda aktiviteter och riktlinjer för djurens välfärd (About us. IAHAIO. å.o).

1.3. Disposition

I det kommande kapitlet Teoretiska referensramen så presenteras en historisk bakgrund till hur djurassisterad aktivitet fick sin start, samt information om hundens påverkan på människan

respektive människans påverkan på hunden. Inom kapitlet presenterar vi även motsägelser kring att ha hund i skolverksamheter.

I kapitlet Metod så presenteras genomförandet av den här studien, hur man gått tillväga för att hitta deltagare men också genomförande och utgången av observationen.

I kapitlet Resultat och analys presenteras resultatet av observationen och en resultatdiskussion, även ett kort om reliabilitet och validitet, till följd av en reflekterande sammanfattning.

I sista kapitlet Diskussion så presenteras en diskussion om resultatet utifrån syftet med detta examensarbete. Därefter så förs en diskussion om metodval och tillvägagångssätt, samt en diskussion om motargument och avslutningsvis förslag på hur man kan forska vidare inom.

2. Teoretiska referensramen

I detta kapitel presenteras bakgrunden från tidigare arbeten, samt bakgrunden av läs- och skrivsvårigheter, samt de olika typerna, men också hur hunden domesticerats med oss under en väldigt lång period, hur djurunderstödd pedagogik fick sitt genombrott med hjälp av just läshundar. I slutet av detta kapitel så presenteras även hur bok- och läshundar hjälper oss att finna trygghet och hundens naturliga egenskaper, men också hur inställningen är hos dem som anser att hundar inte bör jobba inom skolverksamheter.

2.1. Bakgrund

Tilda Nordenholm och Lina Fransson har utfört en studie vid namn “*Den bästa dagen i veckan är när eleverna får komma till hunden.*” (2020) som ämnar till att avgöra huruvida pedagoger upplever att läshunden har effekter på lågstadieelevers motivation till läsning. Skribenterna förklarar att meningen med en läshund är att eleverna ska få möjligheten att utveckla sin läsförmåga och öka motivationen till att läsa. Vidare beskriver de två skribenterna att i deras tidigare forskning om hur hundar har en förmåga att dämpa stress och ångest hos människor. Nordenholm och Fransson förklarar också i sin studie om bristen på vetenskaplig forskning i Sverige, men att det dock finns mycket kandidatuppsatser samt någon magisteruppsats. I studien omnämns även projektet “Bokhunden och Astrid Lindgren” som Helene Ehriander och Ewa Bergh Nestlogs skrev och dokumenterade om 2018.

Vidare beskriver Nordenholm och Fransson att deras studie försvårades på grund av den då pågående pandemin av viruset COVID-19, samt att det var få pedagoger som hade någon relation till läshund, vilket resulterade i att deras studie blev liten men omfattande. I den tidigare forskningen som gjordes till studien så tar Fransson och Nordenholm upp flera olika forskningar, t.ex. forskning om läsmotivation med stöd av hjälpare, forskning från Sverige, forskning gällande elevens läsning och internationell forskning. Skribenterna sammanfattar deras fynd som att i många pedagogiska fall så gynnar hundens närvaro elevens läsning, genom att exempelvis öka motivationen och intresset för att läsa (Fransson & Nordenholm. 2020).

Edit Wilson har under 2016 gjort en studie som heter *Läshundar - Kan människans bästa vän hjälpa till att främja elevers läsutveckling* som undersöker om hunden kan hjälpa att främja

elevers läsutveckling. Wilson har syftat till att se huruvida en socialt tränad hund kan främja elevers läsutveckling, under studien så har hon intervjuat, barn, lärare och hundförare för att sammanställa sitt resultat. I studien förklarar också skribenten att hon tror att en hund i skolan kan ge eleverna chans till en social utveckling - speciellt för dem som är tillbakadragna och introverta. Studiens syfte som varit att undersöka om en läshund kan främja elevens läsutveckling, vilket skribenten tycker att hon har fått svar på eftersom hon menar på att det är en resurs som borde användas i en högre grad och utsträckning än vad den faktiskt gör idag. Studien har kritiska inslag, såsom astma och kulturkrockar samtidigt som Wilson skriver om anknytningsteorin i en positiv mening. Wilson förklarar vidare att hon ser resultaten som intressanta (Wilson. 2016).

Joanna Andersson gjorde under 2018 en studie som undersökte om läshundar kunde ha en inverkan på elever gällande motivationen när det kommer till läsning. Studien som heter *En studie om läshundars inverkan på elevers läsmotivation* (2018), omfattar ämnen som t.ex. införandet av läshund, svenska utbildningsprogram m.m. Andersson förklarar att studien har omfattat tre perspektiv; elevperspektiv, föräldraperspektiv och lärarperspektiv, hon tänkte även att dessa tre perspektiv skulle ge en uppfattning om huruvida läshunden haft en inverkan på läsmotivationen och hur det skulle påverka elevens läsförmåga. I denna studie tas det även upp program som t.ex. R.E.A.D. som etablerades i USA i slutet på 1990-talet, något som också omnämns i projektet Bokhunden av Helene Ehriander.

Mer ingående förklarar även Andersson om läshundar, samt tillvägagångssättet med hundens placering, tiden för interaktionen och hur det ska gå till. Andersson fortsätter i sin studie berätta hur läshundar faktiskt ökar motivationen till läsning genom att eleverna känner sig mer lustfyllda samt att det skapas förväntningar inför varje tillfälle. Genom att eleven känner hundens lugn och värme, samt att man får klappa på den under läsningen så skapas en trygghet och efter några gånger kan man märka att elevens vilja till att läsa ökats. Vidare förklarar Andersson även att hundarna fungerar som ett "verktyg" som är icke-dömande och kan vara till stor hjälp för de elever som behöver bli socialt starkare, eller elever som är blyga alternativt upplever ångest. Eftersom hunden lyssnar utan att döma och är uppmärksam

på eleven så skapas en lust och längtan till att få läsa för hunden eftersom eleven kan läsa utifrån sina förutsättningar (Andersson. 2018).

2.1.1. Läs- och skrivsvårigheter

Ingvar Lundberg (1934–2012) var psykolog och professor i utvecklingspsykologi vid Umeå Universitet (NE. å.o.). I sin bok *Läsningens psykologi och pedagogik* (Lundberg, I. 2010) skriver Lundberg att det som på 1960-talet räknades som godtagbara läskunskaper är långt under dagens kunskapskrav. Lundberg nämner även att dyslexiforskningen fick sitt genombrott under början av 1980-talet (Lundberg. 2010. s. 132).

Beteendeneuorlogen Norman Geschwind (1926–1984) och medarbetaren Albert Galaburda hade genom forskning av avlidnas hjärnor kunnat urskilja en tydlig avvikelse i dyslektikers hjärnor. De hade ett område runt tinninglobens tak som var symmetriskt. Tinninglobens tak (planum temporale) är den del av hjärnan som bearbetar informationen om de språkljud som vi uppfattar. Skillnaderna mellan avlidna dyslektikers respektive icke-dyslektikers hjärnor visade sig i asymmetrin den vänstra sidan utav tinninglobens tak som var mycket tydligare än den högra (Geschwind & Galaburda, 1984. ref. *Läsningens psykologi och pedagogik*. 2010. s. 144). Vidare beskriver Lundberg hur han tillsammans med en forskningsgrupp i mitten på 1980-talet i Stavanger, med hjälp av MRI-teknik kunde bekräfta fyndet som Geschwind och Galaburda hittat på avlidnas hjärnor, även på en större grupp levande individer (Höien, Larsen, Lundberg, & Ödegaard, 1990. ref. i Lundberg. *Läsningens psykologi och pedagogik*. 2010. s. 144–145).

I *Läsningens psykologi och pedagogik* (2010) kan man också läsa att det kunskapssamhället som vi lever i kräver att vi individer snabbt ska kunna lära oss ny teknik, sätta oss in i nya arbetsuppgifter, samt att vi ska utöka vår kompetens för att tillgodogöra sina högre studier. De individer som har svårt att lära sig läsa hamnar efter i både skolan och ute på arbetsmarknaden. Lundberg förklarar att ungdomar får allt svårare att anpassa sig till tillvaron om de har svårt att läsa och skriva då läs- och skriftspråket är en stort del av det moderna samhället gällande både arbete, vidare utbildning och privatliv.

Lundberg skriver också att det är oroväckande många elever som det uppstår svårigheter för när de ska sträva efter en godtagbar standard för att läsa och skriva. Lundberg fortsätter förklara att det väcker en oro som är utanför skolans värld och som växer sig allt större, eftersom våra liv både yrkesmässigt och på ett personligt plan har blivit mer komplicerade och krävande vilket då nästan upplevs som en katastrof på ett personligt- och socialt plan att lämna skolan utan tillräckliga läs- och skrivefärdigheter. Under en längre period beskriver Lundberg att man har beklagat sig om de undermåliga kunskaperna hos eleverna samtidigt som man också varit oroade över deras moraliska förfall (Lundberg. 2010. s. 99–100).

Inger Fridolfsson redogör skillnaderna mellan begreppen dyslexi och läs- och skrivsvårigheter i boken *Grunderna i läs- och skrivinläring* (2015). Hon förklarar att läs- och skrivsvårigheter är ett samlingsbegrepp som inkluderar alla människor som av olika orsaker har svårt med att lära sig läsa och skriva (Fridolfsson. 2015. s. 233).

2.1.1.1. Specifika läs- och skrivsvårigheter

Enligt Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) så finns det olika typer av läs- och skrivsvårigheter, den vanligaste är dyslexi som klassas som en specifik läs- och skrivsvårighet. SPSM förklarar vidare att dyslexi är ärftligt och att man ofta har det tillsammans med någon annan funktionsvariation, t.ex. ADHD eller språkstörning (SPSM. 2022).

Sonja Svensson Höstfält förklarar att det är så vanligt med läs- och skrivsvårigheter att man uppskattar att ungefär 5–8 % av befolkningen i Sverige har någon läs- och skrivsvårighet. I boken *Specialpedagogik 1* (Svensson Höstfält, S. 2016. uppl. 2) förklarar man att dyslexi innebär att man har svårt med inläringen kring att läsa, stava och skriva och är en neuropsykiatrisk funktionsvariation (NPF) som tillhör en av de vanligaste funktionsvariationerna. Svensson Höstfält beskriver också att längre tillbaka kallade man dyslexi för ordblindhet då man trodde att problematiken berodde på ett synfel, men senare insåg man att det handlade om svårigheter med avkodning av orden - alltså ingenting som skedde automatiskt (Svensson Höstfält. 2016. s. 94).

Ingvar Lundberg och Torleiv Höien förklarar att den som har dyslexi har svårt att snabbt avläsa ord, det innebär att personen har svårt att se sambandet mellan skrift och ljud. Lundberg och Höien förklarar vidare att brister i det fonologiska systemet är det som vanligtvis orsakar läs- och skrivsvårigheter (Höien & Lundberg. ref. *Grunderna i läs- och skrivinläring*. 2015).

Andersson, Belfrage och Sjölund skriver i boken *Smart start vid lässvårigheter och dyslexi* (2006) att som en arbetande pedagog så är det viktigt att ha kunskap om dyslexi och att man kan sambanden mellan ord och text, just för att en med dyslexi behöver någon som besitter stor kunskap och förståelse och där kan använda sig av olika metoder, material och såklart anpassa sin undervisning så att den fungerar för alla individer (Andersson et al. 2006. s. 48). Andersson et al. beskriver även att det är viktigt att upprätthålla motivationen hos de elever som har dyslexi, att man då har ett strukturerat arbetssätt och sedan använder tydliga mål - men att man själv som pedagog är målmedveten men också medveten (Andersson et al. 2006. s. 49–50).

2.1.1.2. Allmänna läs- och skrivsvårigheter

Specialpedagogiska skolmyndigheten beskriver allmänna läs- och skrivsvårigheter som en diagnos som påverkats av faktorer i omgivningen, det kan till exempel vara syn- eller hörselnedsättning, koncentrationssvårigheter som är tillfälliga eller bestående. Andra faktorer kan vara att individen har ett annat modersmål alternativt att det finns brister i undervisningen.

SPSM förklarar vidare att det är mycket vanligt förekommande med allmänna läs- och skrivsvårigheter i den yngre skolåldern, då är siffrorna så höga som upp mot 20–25 %. Problematiken beskrivs dock som normal då de unga eleverna tränar in en helt ny färdighet, de allmänna läs- och skrivsvårigheterna kan alltså tränas bort med hjälp av rätt undervisning och anpassning (SPSM. 2022).

2.1.2 Domesticering

Enligt Karlberg et al. så tror man att domesticeringen av hundens förfäder påbörjades för cirka 150 000 år sedan när människorna levde som jägare och samlare, dock har man inte kunnat

hittat bevis förrän för 15 000 år sedan. Bevisen är i form av att man hittat rester från vargen i anslutning till människor i arkeologiska fynd som då ska vara upp emot 100 000 år gamla. Karlberg et al skriver vidare att detta bevisar att vargen har funnits med människor i dess närhet under en väldigt lång tid, eftersom domesticering sker successivt, men runt 10 000 - 15 000 år sedan har man funnit tydliga bevis för att hundar funnits med i människors liv i samband med utgrävningar där människor varit bofasta, samt gravar och andra lämningar (Karlberg et al. 2021. s. 22–23).

2.1.2.1. Införandet av läshundar

I boken *Sociala Tjänstehundar - Omsorg utan ord* (2018) kan man läsa om huruvida hunden och människan har samspelat under väldigt många decennier. Allt började vid domesticeringen av vargen som är hundens närmaste släkting, att vargar respektive hundar har valt att följa oss människor till skillnad från hästar där människan har fångat in dem. Under jägar- och samlar tiden började samspelet därefter har hundens roll ökade och utvecklades i och med att våra behov också utvecklades och ökade, hundarna började valla, jaga och vakta precis som de gör än idag. Under tidens gång så har relationen mellan hunden och människan utvecklats och anpassat sig efter samhällets förändringar.

Redan under 1700-talet så kunde man finna dokumentation av djurassisterad terapi enligt Eriksson och Karlberg. Enligt den litteratur som finns brukar man säga att startpunkten började under år 1796 i norra Yorkshire, England. I Yorkshire så fanns det en slags psykiatrisk klinik, The York Retreat. I ett försök att skapa en sysselsättning till dem som uppfattades som extra svårbehandlade så introducerade kliniken djur, som rapporterades ha gett patienterna en ökning inom deras välmående och sociala kontakter (Eriksson & Karlberg, 2018. s. 14–15).

Friedmann med flera gjorde under 1983 en mätning av hjärtfrekvens och blodtryck hos barn när de vilade eller läste. Om det var en vänlig hund i närheten visade sig att blodtrycket blev lägre än när barnen var själva med forskarna (Jalongo et al., 2004; Jalongo, 2005; Sandt, 2020. ref i. Karlberg et al. 2021. s. 30). På sjukhuset st. Elisabeth's Hospital i Washington D.C så föreslog USA:s dåvarande inrikesminister Franklin. K. Lane att hundar skulle användas som behandling av psykiskt sjuka. Under 1919 så använde även det amerikanska försvaret hundar till skadade krigsveteraner, tyvärr samlade varken sjukhuset eller armén in data på hur arbetet

med djuren fortskred, därav har det inte heller gått att utvärdera i efterhand (Eriksson & Karlberg. 2018. s. 14–15).

Under slutet av 1990-talet i USA så skapades programmet R.E.A.D. (Reading Education Assistance Dogs) som utvecklades av "Intermountain Therapy", R.E.A.D. kom till att bli det första omfattande inlärningsprogrammet. Idén bygger på att barnen ska förbättra sin läsförmåga genom att läsa för hundar. Under en sådan interaktion vistas specialpedagogen/läraren (hundföraren), hunden och en elev i ett enskilt rum, på golvet finns kuddar som eleven sitter på och hunden ligger intill eleven. Medan eleven läser kan hunden följa elevens finger längst med raderna när hen läser, eller så kan hunden ligga bredvid med huvudet i elevens knä och eleven kan klappa på hunden under tiden. Läraren eller specialpedagogen finns som stöd under aktiviteten och uppmuntrar elevens läsning, sedan dokumenteras utvecklingen av läsförmågan som eleven gjort under tillfället (Hall et al, 2016. ref i. Karlberg et al. 2021. s. 30).

2.1.2.2. Bokhundar som pedagogisk relationalitet

Lori Friesen är en av de forskare som skrivit mest om just bokhundar. Friesen menar nämligen för att barn ska vilja, våga och kunna läsa högt så behöver de känna sig trygga, detta förklarar Friesen som en etablerad sanning inom läsforskningen som hon tar stöd av i sitt resonemang. Hon påstår att "the beautiful thing about a dog is that this is their natural specialty" (Friesen, 2013. ref. Ehriander. 2016. s. 9). Friesen understryker tydligt att barnet blir accepterat av hunden såsom hen är och lägger ingen vikt vid vilka förmågor eller utmaningar barnet har när det gäller läsning eller något annat. Hunden är instinktivt social och har därför också en naturlig läggning för att skapa en trygghet i dess omgivning, vilket hjälper barnen att känna sig trygga (Friesen, 2009. ref. Ehriander. 2016. s. 114).

Vidare förklarar Ehriander i sin bok att om man ser på dessa iakttagelser från ett posthumanistiskt perspektiv så blir inte analyserna inom ämnet tillräckliga. Friesen förklarar också för att belysa sin syn på hunden som bär på något instinktivt och naturligt, så är en annan person att bekräfta detta, Donna Haraway som är en framstående posthumanistisk filosof. Haraway har skrivit om allt från djur och natur till teknik. Haraway menar i sina böcker att hundar i sig inte bör ses som något naturligt, då den hunden som lever i vårt samhälle idag är resultatet av den gemensamma samevolutionen av människa och hund. Hunden är därför inte

ett fenomen som vare sig människor eller naturen har skapat (Haraway 2003 & 2008 ref. Ehriander. 2016. s. 50–51).

Ehriander skriver också att det är vi människor som har fött upp, uppfostrat och lärt upp bokhundarna. Genom att människan från början har lärt hundarna grunderna i kommunikation mellan artgränserna, även lärt upp hundarna att de ska anpassa sig efter människornas miljö. Ett exempel på detta är att ha kontroll på sin hund med hjälp av koppel. Därefter har bokhundsekipage genomgått särskild utbildning för att uppnå de krav som ställs på en certifierad bokhund (Ehriander. 2016. s. 50–51).

2.2. Uppfattningar om varför man ska läsa

Gösta Dahlberg och Lars-Erik Olsson genomförde på 1980-talet en fenomenografisk studie som handlade om vilken uppfattning förskolebarn hade om läsning. Dahlberg och Olsson genomförde då intervjuer där förskolebarnen fick svara på frågan om varför man ska kunna läsa. Dahlberg och Olsson kunde innan skolstart, urskilja fyra olika kategorier ur barnens uppfattning av läsning.

Kategorierna såg möjligheten att ta till sig information och ta del av upplevelser, andra såg det som ett medel att skaffa sig ny kunskap och lära sig mer, att läsning kunde leda till frihet och en oberoende ställning, samt att skolan var en anledning för att lära sig läsa. Vidare förklarar man det som om läsning genomförde man för att det var något som skolan krävde, annars fanns det en risk att bli retad av sina klasskamrater för att man inte kunde läsa. En annan aspekt var såklart att det var bra att kunna när man är vuxen. I Dahlberg och Olssons studie så genomfördes ett lästest när barnet gått ett år i skolan, där visade resultaten att det fanns ett tydligt samband mellan hur förskolebarns uppfattningar var om varför man ska läsa, och deras läsförmåga i årskurs ett. Den grupp med barn som upplevde att skolan eller samhället ställde krav på att kunna läsa var till majoritet barn som hade någon läs- och skrivsvårighet (Dahlberg & Olsson, 1985. ref. Ehriander. 2016. s. 23–24).

2.2.1. Läsutveckling

Heimer refererar i sin bok till flertalet verk som tar upp flera aspekter som är viktiga vid läsutveckling. Exempelvis förklarar Lundberg och Herrlin att man för att kunna bli en god

läsare måste ge det tid - då det är en mycket avgörande faktor. Eftersom det behövs minst 5000 timmar av ihärdig träning, så om man läser i 1 timme per dag tar det 13,6 år till följd av 43 kilometer text. Lundberg och Herrlin förklarar vidare i samma bok att genom samarbete med skola, skolbibliotek, fritidshem och elevernas hem skapas mycket tid för läsning vilket ger stora möjligheter för barnet att utveckla sin läsförmåga (Lundberg & Herrlin, 2014. ref. Heimer. 2021. s. 73).

Gambrell förklarar vidare i samma bok att elever behöver få möjligheten att kunna ägna sig åt läsning en längre stund för att man som pedagog ska kunna ge stöd till eleven i dennes läsutveckling samtidigt som man ska kunna motivera barnen till att bli skickliga läsare. Gambrell vill även lyfta de elever som inte känner sig motiverade till att läsa, eftersom de oftast inte heller läser under sommarlovet så kan det bli jobbigt att komma tillbaka till skolan. Gambrell menar på att läsning är en färskvara, hon förklarar också att det då är viktigt att eleverna får läsa kortare stunder efter sommarlovet, runt 10 minuter brukar räcka för att bygga upp motivationen och rutinen kring läsning igen. Gradvis bör sedan lästiden ökas på så att lärarna kan säkerställa att eleverna upplevs engagerade i sin text (Gambrell, 2011. ref. Heimer. 2021. s. 73).

2.2.2. Uppmuntran

Hultgren och Johansson förklarar i *Läsa för livet* (Heimer. 2021) att för att öka motivationen för att läsa så är det vanligt att man anordnar tävlingar av olika slag, till exempel att man läser ett visst antal böcker eller sidor i en bok och sen får eleven en belöning för att hen utfört uppdraget. Hultgren och Johansson menar på att den här typen av motivationshöjare ofta ger en mer negativ ton och elevernas inre motivation höjs inte (Hultgren & Johansson, 2017. ref. Heimer. 2021. s. 78). Gambrell förklarar också i samma bok att den typ av belöningar som faktiskt har en inverkan och positiv effekt på elevernas motivation är oftast när läraren ger stödande men konstruktiv feedback. Det man bör tänka på när läraren ska ge feedback är att eleven kan känna att den respons som ges är äkta, skulle eleven uppfatta att responsen istället skulle vara osann eller att hen inte förtjänat feedbacken kan motivationen minska (Gambrell, 2011. ref. Heimer. 2021. s. 78).

2.2.3. Hur kan man motivera till läsning

Maria Heimer skriver i sin bok *Läsa för livet - Högläsning och läsning i F-6 och fritidshem* (2021) om forskning inom fältet reading engagement där Linda Gambrell sammanställt sju regler för att skapa läsmotivation. Enligt Gambrell är reglerna ämnade för litteraturundervisning i skolan men är högst aktuella även i förskoleklass, fritidshem och utanför skolan. Gambrell förklarar att eleven blir mer motiverad när;

- Läsuppgifter och aktiviteter är relevanta för elevens liv. Om eleven kan göra kopplingar mellan det hen har läst och det egna livet, så skapas ett engagemang och man involverar eleven i en högre grad till att förstå texten.
- Tillgången till läsmaterial är omfattande. Om individen upplever ett brett utbud av genrer, texttyper, internetmaterial och tidningar ges en positiv effekt på både kvaliteten och omfattningen av elevens läsupplevelser. Om man tillhandahåller mycket varierande läsmaterial skapar man en uppfattning om att läsning är en givande och värdefull aktivitet.
- Att man ger möjligheten till generöst med tid för att ägna sig åt att läsa.
- Låta individen få olika valmöjligheter kring vad hen ska läsa.
- Att eleverna ges möjligheten att interagera socialt kring den lästa texten, till exempel samtala med andra om böcker, läsa tillsammans med klasskompisar, samtala om och att låna böcker och dela med sig av dem.
- Eleverna förbereds för att på ett framgångsrikt sätt ta sig an krävande texter. För att välja text utgår man ifrån den proximala utvecklingszonen, vilket innebär att man väljer texter som ligger snäppet över elevernas erfarenhetsmässiga och språkliga nivå. Läsaren kan bli omotiverad om texterna visar sig vara för lätta, däremot om texterna istället visar sig vara alldeles för svåra så kan hen vilja ge upp.
- Vikten och värdet av läsning blir tydligt av reflektioner som läsarna gör när de fått incitament över hur det går. Undersökningar påvisar också att belöningar som är relaterade till läsning har gett goda resultat (Gambrell, 2015. ref. Heimer. 2021. s. 70–71).

Ehriander berättar i boken *Läsa för livet - Högläsning och läsning i F-6 och fritidshem* (2021) om att bokhundar kan ge eleven motivation och viljan till att läsa kan öka. En bokhund har tränats i olika miljöer och flera moment för att kunna ge en så bra stöttning till barn i deras läsutveckling. Vidare beskriver Heimer att bokhundar tränas till att vara aktiva när ett barn läser

för den genom att kunna söka ögonkontakt med eleven men också kunna titta i boken. Till varje bokhund finns en hundförare - det är hundens ägare, denne genomgår också en utbildning precis som hunden. Hundföraren till en bokhund bör sedan tidigare ha en utbildning som bibliotekarie eller lärare, då det är viktigt att hen har kunskap om skolans värld t.ex. barn som är i behov av stöd och läsfrämjande arbete. När bokhunden tillsammans med sin hundförare så har de ett eget rum som redan är utvalt, väl där när eleverna ska läsa för hunden så kommer de en i taget. En lässtund med hunden är cirka 20 minuter, men innan nästa elev kommer så behöver hunden en liten paus, bokhunden läser med tre elever per dag (Ehriander, 2017. ref. Heimer. 2021. s. 78–79).

Heimer förklarar vidare att hundföraren ibland går in och ställer frågor om boken som eleven läst för att skapa ett samtal kring boken, hundföraren uppmuntrar då eleven att berätta för hunden hur hen tänker. Bokhundar har såklart syftet att uppmuntra till läsning, men det har ett ytterligare syfte som handlar om att förbättra läskunnighet och språkutveckling. Heimer skriver också att 2013 startade Linnéuniversitetet ett samverkansprojekt med bokhundar som kallades för "Bokhunden och Astrid Lindgren". Projektets målgrupp var barn mellan åldrarna 6–13 år, alla deltagarna hade någon läs- skriv- och talsvårighet. Deltagarna beskrivs som svårmotiverade vad det gällde läsning. Under projektet så framkom det att koncentrationen ökar och att barnen upplevde reflekterande tankar kring böckerna, vilket de också gärna diskuterade med bokhunden såväl som hundföraren. Avslutningsvis skriver också Heimer att bokhunden hade en lugnande inverkan på barnet och att hunden upplevdes som en god lyssnare som inte dömer eller ställer krav (Heimer. 2021. s. 79).

2.2.4. Relevanta aktiviteter och läsuppgifter

Gambrell förklarar i boken *Läsa för livet - Högläsning och läsning i F-6 och fritidshem* (2021) att motivationen hos eleverna ökar om de kan känna en relevans i det som de blivit ombedda att läsa, samma princip gäller när eleverna ska utföra någon aktivitet kopplad till läsning. Gambrell skriver även att det finns forskning som visar att när eleverna blir mer intresserade och engagerade i att förstå sin text om de kan göra kopplingar mellan deras eget liv och texten. Gambrell menar på att läsningen kan kännas mer relevant om läsarna kan relatera till litteraturen

som förmedlas, samt se ett samband mellan texten och sig själva (Gambrell, 2015. ref. Heimer. 2021. s. 71).

2.2.5. Texter bidrar till sociala interaktioner

Lookwood skriver i boken *Läsa för livet* (2021) att många elever saknar både lust och möjligheter till att prata om det de har läst i hemmet. Läsningen är en social aktivitet vilket gör det extra viktigt att samtala både i skolan och hemma om texterna man har läst. Vidare berättar Lookwood om en slutsats som han drog via en studie han genomfört, det visade sig nämligen att personalen på skolan faktiskt har möjlighet till att stimulera elevernas läsengagemang, genom att utveckla metoder för att tillsammans samtala om texten de läst. Den sociala interaktionen som sker med texten kan även tillämpas i fritidshem och skolbibliotek (Lookwood, 2009 ref. Heimer. 2021. s. 75).

Aidan Chambers påtalar i samma bok att vi människor blir mest sociala när vi diskuterar läst text i vardagssamtal. Chambers menar på att vuxna borde uppmuntra eleverna mer till att samtala om litteratur, både med varandra och vuxna. För att samtalen däremot ska utveckla individerna till att bli reflekterande så krävs det mer än att bara småprata, samtalen måste innehålla jämförelser, kritiskt kunna granska men också att man kan sammanfatta texterna. För att lyckas med detta menar Chambers att man motiverat och strukturerat ska arbeta med textsamtal (Chambers, 2014. ref. Heimer. 2021. s. 75–76).

Trude Hoel skriver även hon i *Läsa för livet* (2021) om den sociala interaktionen även kan handla om att man läser samma bok och sedan arbetar kring den, samtalar och diskuterar kring texten. Hoel förklarar att denna typ av interaktion eller arbetssätt kallas för par-gruppläsning eller läsgrupp. Under en par-gruppläsning kan såklart deltagarna läsa olika texter, som exempelvis dikter, faktatexter, tidningsartiklar m.m. Egentligen måste inte heller gruppen läsa samma text utan de kan läsa olika titlar sålänge det diskuteras efteråt. Gruppen kan läsa olika texter så länge de diskuteras. Det kan till exempel var faktatexter, dikter, tidningsartiklar eller texter från nätet (Hoel i Hultgren, 2017. ref. Heimer. 2021. s. 77).

- Små grupperingar där alla i gruppen läser samma text.

- Grupperingarna har själv valt vilka texter som ska läsas.
- När man gör en sammansättning av grupper så ska man utgå ifrån vilka texter som ska läsas inte vilken läsförmåga eller motivation som deltagarna har.
- Bildas ett större fokus på uppgiften: Att läsa och samtala om text.
- Behov av varierande texter på grund av att alla grupper läser olika texter.
- Regelbundna träffar för grupperna för att kunna samtala och läsa.

Hoel menar på att läsgrupperna bör vara heterogena då det är utvecklande att få läsa tillsammans med de som kommit längre i sin läsutveckling, exempelvis de som blivit bekväma i sin läsning. Hoel menar på att med variation inom gruppen och dess olikheter bidrar med en styrka till samtalet. Samtalen blir också enligt Hoel väl försedda med olika infallsvinklar. Hoel menar på att lärarnas, skolbibliotekariernas och fritidspedagogernas medverkan i läsgrupperna, handlar mest om att strukturera upp de gruppträffar, men också se till att läsutbudet varierat. Pedagogen kan även vid behov delta i samtalet (Hoel i Hultgren, 2017. ref. Heimer. 2021. s. 77).

2.3. Hundens påverkan på människan

I boken *Sociala tjänstehundar* (2018) kan man läsa om den sociala tjänstehundens effekter på människan, bland annat så minskar interaktionen med hunden oro, ångest och depression, samt ökar känslan av social gemenskap, kognitiva förmågor samt ökar självförtroende och självkänsla. Eriksson och Karlberg skriver även om hur den sociala tjänstehunden kan förbättra skolnärvaro, delaktighet i gruppaktiviteter men även ökad motivation till att bland annat utmana sina rädslor (Eriksson & Karlberg. 2018. s. 23).

Vidare förklarar Eriksson och Karlberg att det kan anses som märkvärdigt för utomstående att en person ler eller en individ som numer tar sig till skolan, men för det sociala tjänstehundsteamet, personal eller närstående så blir det märkvärdigt - men varför? Jo för att den personen som just log har inte lett på flera år, eller hen som inte velat ta sig till skolan tar sig nu dit. Eriksson och Karlberg berättar även att effekterna av och vinsterna med en social tjänstehund är stora - de skriver även att det är vad de har fått återberättat för sig eller bevittnat själva (Eriksson & Karlberg. 2018. s. 24–25).

2.3.1. Oxytocin

Uvnäs Moberg beskriver i sin bok, *Hundstund* (2021) Oxytocin som en viktig del i kroppens lugn- och ro system och som är en del av en biologisk process i hjärnan. Oxytocin är en substans som hjälper till att synkronisera de olika effekterna i lugn- och ro systemet (Uvnäs Moberg, 2021. s. 27). Vidare förklarar Uvnäs Moberg om att lugn- och ro systemet kan nå en djup sinnesfrid om man stimulerar systemet lite mer än vanligt. Lugnet vi känner i aktiviteter som till exempel mindfulness, yoga eller en bön i kyrkan sker tack vare oxytocinsystemet i hjärnan. Oxytocinsystemet dämpar stress och oro samtidigt som det bidrar till ett ökat socialt samspel och närhet, samt att oxytocinet boostar vårt belöningssystem och bidrar till läkning av kroppen (Uvnäs Moberg, 2021. s. 29–30).

Uvnäs Moberg skriver även att det var i början av 1900-talet som man för första gången upptäckte oxytocinets viktiga roll vid amning och förlossning, men att det dröjde närmare 50 år innan man förstod att substansen hade flera effekter bland annat i hjärnan. I hypothalamus som är en äldre del av hjärnan så bildas oxytocinet i två stora cellgrupper och en stor del av det vi producerar transporteras ut i vårt blod men kan också direkt nå hjärnan från cellgrupperna. Oxytocinet kan triggas via till exempel beröring, en speciell ögonkontakt, via röst eller en doft (Uvnäs Moberg, 2021. s. 30–31). Vidare förklarar även Uvnäs Moberg att även hunden bidrar med oxytocin till oss människor, detta gör att vi får en ökad social förmåga samt att hälsa och välmående ökar (Uvnäs Moberg, 2021. s. 112). När vi ser en individ som är liten och nätt med stora ögon som till exempel en hundvalp så berör det en specifik del i vårt oxytocinsystem, nämligen den delen som får oss att känna ett omvårdnadsbeteende där vi vill ta hand om, beskydda och hjälpa den lilla valpen. När hunden sedan växer upp så behåller den en del av valputseendet och när de sedan använder sin oskyldiga blick så triggas det vårt oxytocinsystem som då i sin tur får oss att vilja ta kontakt med hunden (Uvnäs Moberg, 2021. s. 51–52). Man börjar klappa och instinktivt prata med hunden kanske med ett “bebisspråk” som då har ett mycket högre tonläge, vilket föräldrarna ofta använder till sina bebisar (Uvnäs Moberg, 2021. s. 93–94).

2.3.2. Anknytning

Eriksson och Karlberg beskriver i sin bok om psykologen John Bowlbys teori om hur barn redan från spädbarnsåldern knyter an till oss vuxna människor. Barnet söker alltså mamman,

eller annan närstående vuxen för mat, kärlek och närhet. Genom att knyta an så kan barnet en trygg grund att återvända till för att bygga upp sin självsäkerhet och självkänsla. Vidare förklarar Eriksson och Karlberg att den anknytning som sker mellan barn och förälder kan jämföras med anknytningen som sker mellan en hund och dess ägare. Ett bra exempel på detta är att om en hund respektive ett barn placeras ut i en ny och okänd situation bland främmande människor så kommer både hunden respektive barnet att välja att söka sig till sin ägare eller föräldern. Hunden använder alltså sin ägare som en trygg bas i nya miljöer för att sakta men säkert kunna utforska omgivningen (Eriksson & Karlberg. 2018. s. 18–19, 282).

2.3.3. Biofilhypotesen

I boken *Sociala tjänstehundar* (2018) kan man läsa om biofil, vilket är en teori som skapades av biologen Edward O. Wilson. Med biofiliteorin menas då att vi människor har ett medfött behov av att samspela med djur och natur. I boken tolkas det som en eventuell förklaring till hur djur kan komma till att betyda så mycket för oss, samt bli en källa för lugn och återhämtning. Vidare beskrivs biofilhypotesen som om att människan har ett biologiskt nedärvt behov av att samexistera med naturen (Eriksson & Karlberg. 2018. s. 18, 282).

2.3.4. Socialt stöd

Tidigare omnämns några vinster och fördelar med en social tjänstehund, dessa kan man läsa om i boken *Sociala tjänstehundar* (2018). Några av vinsterna handlar om socialt stöd som deltagarna får vid interaktionerna med hunden. Några av de vinster och fördelar som tyder på socialt stöd är bland annat en ökad känsla av social gemenskap, minskad social ångest samt att man ökar sin sociala förmåga (Eriksson & Karlberg. 2018. s. 24–25).

Enligt Västra Götalandsregionen så kan man få socialt stöd av de personer i ens närhet, till exempel arbetskollegor, klasskompisar eller en lärare. Socialt stöd kan ges via fysiska träffar men även digitalt. Regionen förklarar även att det sociala stödet är viktigt för vår hälsa och har en positiv inverkan, genom att bland annat minska stressreaktioner. Vidare skriver regionen att det finns olika typer av socialt stöd som är följande;

Emotionellt stöd - att ha någon att prata med när det är svårt eller att ha någon som frågar hur man mår, detta främjar individens välbefinnande.

Värderande stöd - att man får återkoppling på något man har gjort, exempelvis en uppgift, detta ökar individens motivation till att utföra arbetet.

Informativt stöd - innebär att man får hjälp och råd när man har svårt att lösa en uppgift som kan vara svår att lösa på egen hand, detta stärker kunskap och självkänsla hos individen.

Instrumentellt stöd - individen får direkt hjälp vid svårigheter i att utföra uppgifter.

Till sist skriver Västra Götalandsregionen om hur man kan förbättra socialt stöd genom att avsätta tid med gemensamma pauser, via handledning, stöd och hjälp, samt genom en öppen kommunikation (Västra Götalandsregionen. 2022).

2.4. Människans påverkan på hunden

I rapporten *Sociala Tjänstehundar - användning, lagstiftning och djurvälstånd i mötet mellan hund och människa* (Karlberg, S. Lidfors, L. Lindsjö, J. Åsbjer, E. 2021) så skriver Karlberg et al. om den sociala tjänstehundens välfärd, hur människan också påverkar hunden, inte bara hur hunden påverkar människor (Karlberg et al. 2021. s. 3–4).

2.4.1. Anknyningsstilar

Karlberg et al. förklarar att hunden har olika typer av anknyningsstilar till sin ägare och att det finns tre som är vanliga, den första är trygg anknyningsstil, då krävs det att hunden har en lyhörd ägare som kan läsa av hundens signaler samt lugna hunden på ett effektivt sätt genom att bringa en känsla av säkerhet och trygghet. Karlberg et al. menar också att hunden använder sin förare som en trygg bas som den kan utgå ifrån när den ska utforska något initialt som kan upplevas skrämmande eller hotfullt, alternativt bara utforska sin omgivning (Karlberg et al. 2021. s. 25). Nästa anknyning är avståndstagande, Konok et al. förklarar att detta beror på hur avståndstagande ägaren varit mot hunden. Konok et al. kunde se ett samband mellan hundar med separationsångest och hundägarnas anknyningsstil till sin hund. Den avståndstagande anknyningsstilen kan skapa separationsångest hos hunden och den upplever inte alls samma trygghet och gensvar från sin ägare till jämfört med hur en tryggt anknuten hund gör (Konok et al, 2015 ref. Karlberg et al. 2021. s. 25). Den sista anknyningsstilen beskrivs som ambivalent och dessa hundar söker mer kontakt med sin ägare, samt håller sig nära sin ägare när något upplevs utmanande. Rehn et al. menar att detta kan bero på att hunden upplever sin ägare som

en trygg bas på ett liknande sätt som den trygga hunden upplever sin ägare (Rehn et al, 2017. ref. Karlberg et al. 2021. s. 25).

I rapporten går det också att läsa hur Schöberl et al. kunde urskilja fysiologiska reaktioner hos hunden som kunde kopplas ihop med anknytningsstilen hos ägaren. Vid anknytningstester kunde man lägga märket till att kortisolnivåerna ökade hos hunden och gjorde den stressad ju ängsligare dess ägare var (Schöberl et al, 2016. ref. Karlberg et al. 2021. s. 25). Cimarelli et al. har även undersökt huruvida den interaktionsstil som hundägaren använder påverkar hunden vid olika tillfällen, hunden sökte sig gärna till de hundägare som beskrevs ha en entusiastisk och varm interaktionsstil när någon hotfull person närmade sig (Cimarelli et al, 2016. ref. Karlberg et al. 2021. s. 25).

2.4.2. Oxytocin och kortisol

Både hund som människa utsöndrar kortisol och oxytocin när de befinner sig i lugna och positiva interaktioner, därför benämns oftast dessa två som välbefinnande-hormon (Burbach et al, 2006; Miller et al, 2009; Handlin et al, 2011. ref. Karlberg et al. 2021. s. 25) Rehn et al. förklarar vidare att en hunds oxytocinfrisättning stimuleras till exempel sker när en återförening mellan hunden och människan, om hunden även får beröring av personen så blir nivåerna av oxytocin högre en längre stund efter återföreningen (Rehn et al, 2014. ref. Karlberg et al. 2021. s. 25). Hundens kortisolnivåer påverkas positivt och det går att urskilja en minskning vid mänsklig lugn beröring (Handlin et al, 2012 & Rehn et al, 2014. ref. Karlberg et al. 2021. s. 26).

Wibroski et al. har kunnat påvisa att både hundar och vargar som fötts upp av människor, utsöndrade en snarlik mängd oxytocin när de hade kontakt med en människa som de hade en typ av relation till. Detta tolkade Wibroski et al. som om den ökning av oxytocin dem kunnat uppfatta vad det gäller kontakten mellan hund och människa inte beror på domesticeringen (Wibroski et al, 2021. ref. Karlberg et al. 2021. s. 26). Handlin et al. förklarar också att kortisol och oxytocin har ett motsatsförhållande till varandra vilket innebär att när oxytocinet ökar i blodet så minskar istället kortisolhalten i blodet.

2.4.3. Tjänstehundens välfärd

Två aspekter som är mycket viktiga att ta i beaktning är hundens välfärd och livskvalitet, det är viktigt att dem inte riskeras på bekostnad av människans välfärd och hälsa. Djurvälståndens inom djurunderstödda insatser säkras med riktlinjer som bland annat har utarbetats av IAHAIO (Jaegeethsen et al, 2014 & 2018. ref. Karlberg et al. 2021. s. 37). Belshaw et al. förklarar att de har noga undersökt 52 olika typer av metoder där syftet var att mäta livskvaliteten hos hundar. Utav dessa 52 metoder så fann de att 48 av fynden var sjukdomsspecifika snarare än genetiska. Belshaw et al. menar därför att behovet av att framhäva viktiga beståndsdelar som berör hundens livskvalitet (Belshaw et al, 2015 ref. Karlberg et al. 2021. s. 37).

När ägare lämnar sina hundar ensamma hemma så är de oftast inaktiva majoriteten av tiden (Rehn & Keeling, 2011; Scaglia et al, 2013. ref. Karlberg et al. 2021. s. 40). Keeling och Rehn förklarar att det har gått att påvisa hur hundarnas hälsnings-beteende blir mer aktivt när ägaren kommer tillbaka hem efter två till fyra timmar hemifrån än om hen varit borta i 30 minuter (Rehn & Keeling, 2011. ref. Karlberg et al. 2021. s. 40). Vidare förklarar Scaglia et al. hur hundar som har problematik med separationsångest uppvisar en längre inaktivitet som tyder på en ångestproblematik än för hundar som inte har denna problematik (Scaglia et al, 2013. ref. Karlberg et al. 2021. s. 40). Det kan därför vara positivt för den sociala tjänstehunden att få vara med sin hundförare och få mental stimulans.

Förutsägbarhet och kontroll är starkt kopplad till stress (Weiss. 1971; Veissier & Boissy, 2007. ref. Karlberg et al. 2021. s. 40). Karlberg et al. menar att det finns flera moment i en hunds liv som kan vara förutsägbart, för en social tjänstehund som är utbildad och tränad kan det vara när arbetsväskan packas och därefter åker iväg till arbetet. En ytterligare signal för arbete blir när föraren sätter på tjänstetecknet (en scarf eller väst med utbildningsarrangörens logotyp) innan tjänstehundsteamet går in på sin arbetsplats. Det går att skapa kontroll genom att man arbetar med hunden via moment och övningar som hunden känner igen. Till följd av att man arbetar på ett sätt som är bekant för hunden, så blir det en möjlighet för hunden att utifrån sitt intresse och dagsform välja vad den skulle vilja göra. Hundföraren arbetar med belöningsbaserad träning och har genom den gett hunden verktyg för att kunna förstå sig på sina arbetsuppgifter, på så

vis kan tjänstehunden också kommunicera med föraren via dem val om ges. Den koppling man kan göra till valfriheten hunden ges får därför inte misstolkas som om hunden ska springa fritt på arbetsplatsen. Karlberg et al. förklarar också att i vissa situationer så behöver hunden vara kopplad (Karlberg et al. 2021. s. 40).

Glenk et al. fortsätter förklara om den sociala tjänstehunden har möjlighet att arbeta okopplad har visat sig vara en god utgångspunkt för att minska stressnivån i arbetet. Det visar sig inom forskningen att de sociala tjänstehundar som arbetat kopplade eller som fortfarande är under utbildning påvisar fler stressignaler än de hundar som arbetar utan koppel med möjlighet till att röra sig fritt (Glenk et al, 2013. ref. Karlberg et al. 2021. s. 40). Vidare menar Karlberg et al. att hundföraren har som uppgift att kunna läsa av hur hunden mår och dess individuella behov, föraren bär också ansvaret för att hunden ska känna sig trygg i olika miljöer. Vidare så behöver lyhördhet hos föraren gällande hundens behov och signaler är också viktigt så att hunden känner sig positivt till arbetet, så att det inte slår över och hunden riskerar att överansträngas då kan det leda till att den sociala tjänstehunden hamnar i situationer där den inte vill arbeta. Hundföraren kan redan på den dagen hunden börjar arbeta se hur hundens inställning till att ”gå till jobbet” verkar, skulle hunden skulle visa med sitt kroppsspråk att den inte skulle vilja hoppa in i bilen eller inte följa med in i den byggnaden där ni arbetar så rekommenderar Karlberg et al. att man avbryter hundens tjänst och utreder istället varför hunden inte trivs i sitt arbete (Karlberg et al. 2021. s. 40).

Erngren och Karlberg förklarar att för att tillgodose den sociala tjänstehundens välfärd och även göra den optimal så är det viktigt att utveckla relationen mellan hundföraren och den sociala tjänstehunden. Genom att ge möjlighet för hunden att kommunicera till sin förare hur den mår, men också vad den vill. Vidare beskriver Erngren och Karlberg att relationen mellan hunden och hundföraren ska bygga på att hundens valfrihet och kontroll är i fokus, utgångspunkten för detta ligger i de fem domänerna (Erngren & Karlberg. 2021. ref. Karlberg et al. 2021. s. 42). De fem domänerna förklaras som ett sätt att bedöma och illustrera sociala hundars välfärd (Mellor, 2017; Mellor et al, 2020. ref. Karlberg et al. 2021. s. 37). Mellor et al. förklarar att de

första fyra domänerna är; beteende, hälsa, miljö och näring, som i sin tur påverkar den femte och sista domänen; mental status (Mellor et al, 2020. ref. Karlberg et al. 2021. s. 37).

Med de fem domänerna som en utgångspunkt så har Erngren och Karlberg framställt ett frågeschema som är passande i arbetet med hundunderstödda aktiviteter.

- **”Är du redo?”** Utifrån att hunden inte haft tid att söka av miljön eller att hunden inte upplever att den känner sig trygg och har full kontroll, alternativt att hunden inte skulle vara fysiskt eller mentalt redo så ställer man denna fråga.
- **”Hej”** Genom den här frågan så frågar man hunden om den skulle vilja interagera med deltagare eller föraren.
- **”Kan vi?”** Genom denna tvåvägskommunikation mellan den sociala tjänsthunden och sin förare så kan de komma överens om vilka aktiviteter som de tillsammans ska genomföra. Rekommendationen är att ställa frågan flera gånger under aktivitetstillfället, det poängteras också att det är viktigt att hunden uppfattar frågan som föraren ställer så att hunden så att beslutet blir välgrundat.
- **”Får jag?”** Samtycket är alltid viktigt i insatserna både från hundens och deltagarens sida, därför frågar hundföraren exempelvis om den sociala tjänsthunden skulle vilja bli klappad av en deltagare. Men frågan går att använda i vardagshanteringen vid borstning eller annan fysisk hantering.
- **”Är du klar?”** Det är av största vikt att hundföraren säkerställer att hunden inte arbetar för hårt, det kan sluta med att hunden inte längre mår bra av sitt arbete. Det är tyvärr lätt att underskatta hur krävande arbetet för den sociala tjänsthunden kan vara.

Poängen med de fem frågorna är för att hunden ska ges valmöjligheter i sitt arbete, men också till vardags. Valmöjligheterna kan innebära om hunden till exempel skulle vilja hälsa på en deltagare nere på golvet eller uppe på en stol. Erngren och Karlberg klargör också att samtycket från hunden är viktigt när den ska bli klappad, skulle den inte vilja så måste möjligheten att kunna ta sig ifrån situationen. De fem frågorna kan hundföraren ställa till sin tjänstehund under mötet med deltagarna, men Erngren och Karlberg förklarar också att det är viktigt att hunden får ta in miljön som den ska arbeta i, där ska också finnas en viloplats som finns som en tillgång

för hunden där den kan pausa från aktiviteten Erngren & Karlberg, 2021. ref. Karlberg et al. 2021. s. 42–43).

2.5. Hundunderstödd pedagogik

Rapporten *Sociala Tjänstehundar - användning, lagstiftning och djurvälstånd i mötet mellan hund och människa* (Karlberg et al. 2021) är publicerad i december 2021 via SLU och syftar till att presentera vad en social tjänstehund är, vilka personer hunden hjälper och dess påverkan under den hundunderstödda insatsen, vilket arbete som den utför, samt vilka behov den sociala tjänstehunden har, men också hur dess hälsa och övriga välfärd påverkas av arbetsinsatsen. I rapporten så finns det även rekommendationer för hur man skulle kunna utgöra en säker och bra välfärd för de sociala tjänstehundarna som redan finns idag men också de nya som tillkommer med åren.

Begreppet sociala tjänstehundar finns i det samlade begreppet djurunderstödda insatser, inom området finns flera hundunderstödda insatser bland annat inom; pedagogik/utbildning, terapi eller aktivitet. Karlberg et al. skriver om huruvida hundunderstödd pedagogik bland annat finns i form av läshundar, som främjar både elevens läsförmåga och inläring. Vidare beskrivs det även att den sociala tjänstehunden kan arbeta med en kombination av terapi och pedagogik, då träffar hunden vanligtvis elever med neuropsykiska funktionsnedsättningar, där kan hunden ge stöd i undervisningen såväl som emotionellt. Insatserna som utförs inom den hundunderstödda pedagogiken ska alltid dokumenteras och utvärderas efter varje tillfälle. Skribenterna av denna rapport har även skickat ut en enkät till svenska hundförare där resultatet visade att alla som arbetade med sin hund i skolan under den aktuella perioden har enbart upplevt positiva resultat från den hundunderstödda insatsen. I rapporten kan man även läsa om hur hunden utbildas- och arbetar alltid tillsammans med sin förare som kollega (Karlberg et al. 2021. s. 3, 20).

Hundunderstödd pedagogik kallas även för hundunderstödd utbildning, detta utförs enligt IAHAIO:s White paper som i sin tur är skapad av utbildade lärare eller lärare med specialpedagogisk kompetens. Karlberg m fl. förklarar även att hundunderstödd pedagogik har sitt ursprung i att man lät skolelever med lässvårigheter få stöd av en läshund, man utförde denna insats i form av ett program som man kallade för R.E.A.D. (Reading Education

Assistance Dogs) som under 1999 utvecklades av “Intermountain Therapy Animals” i USA, R.E.A.D. kom till att bli det första betydande inlärningsprogrammet där idén bygger på att barnen får läsa för hundar. Programmet har även fått stor spridning världen över, det går till så att hunden vistas tillsammans med en specialpedagog eller lärare, samt en elev som sitter på kuddar på golvet (Karlberg et al. 2021. s. 30).

Hunden ligger intill eller med huvudet i elevens knä så att eleven kan klappa, eller så följer hunden elevens finger som rör sig längst med raderna ur boken som eleven läser högt ur. Läraren eller specialpedagogens roll blir mest att uppmuntra och stötta eleven under läsningens gång, samt dokumentera utvecklingen av elevens läsförmåga. Skribenterna har gått igenom forskning kring ämnet hundunderstödd pedagogik, där forskningen då visar att användningen av läshundar har positiva effekter på inlärningsförmågan hos de barn och unga som får möjligheten till att använda läshund. Även om en enskild elev kan ha stor nytta av en läshund så kan även skolhunden vistas i ett klassrum med många elever samtidigt och ge stöd till hela gruppen (Hall et al, 2016 ref. Karlberg et al. 2021. s. 30).

Connel et al. upptäckte att om en elev fick träffa- och läsa högt för hunden två gånger i veckan, samt träffa hunden och göra en aktivitet två gånger i veckan hade lika goda framsteg i sin läsförmåga som barn som endast träffade hunden i klassrummet. Connel et al. insåg att det behövs dock inget omfattande program där barnet gör aktiviteter med hunden utan dra nytta av att bara få klappa och känna samhörighet med hunden (Connel et al, 2019. ref i Karlberg et al, 2021. s. 30). Enligt Jalongo kunde man även kartlägga att om en skola behövde hjälp av ett hundteam var det oftast för dem behövde hjälp med att förbättra läsförmågan hos dem elever som hade det lite svårare med läsförmågan (Jalongo, 2005. ref i Karlberg et al, 2021. s. 30–31). Crossman et al. menar på att barn och unga ibland kan behöva mer stöd än en läshund, kan det hända att den hundunderstödda insatsen går över till en mer terapeutisk insats (Crossman et al, 2020. ref i Karlberg et al. 2021. s. 31).

Enligt Esteves och Stokes tycker man sig se en positiv förändring för barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning tack vare hundar. Tack vare att hunden närvarat så har barnen visat färre antalet negativa beteenden än vad de brukar och hade en mer positiv inställning till läraren vid

studiens slut. Esteves och Stokes menar även att barnen visade mer positiva beteenden både verbala såväl som icke verbala under de dagarna som hunden var med i klassrummet. Eleverna skrattade och log mer än vanligt, dem uttryckte även att dem upplevde det som roligt och att de blev glada av hunden. Esteves och Stokes uttrycker även att en social tjänstehunds närvaro kan göra en stor skillnad för barnen när de eleverna ska läsa en text, skriva en berättelse eller utföra en gruppaktivitet, då hunden bidrar till att motivationen hos deltagarna ökar (Esteves & Stokes, 2008. ref i. Karlberg et al. 2021. s. 31).

Schuck et al. skriver även att barn och unga med ADHD kan via hundunderstödd terapi få en ökad uppmärksamhetsförmåga och impuls kontroll. Schuck et al. utförde därför en studie med unga individer i två grupper varav en hade en terapihund och den andra inte. Alla hade diagnosen ADHD som deltog i studien, efter tolv veckor kunde man se att båda grupperna nått positiva resultat. Men gruppen som hade en terapihund hade tydliga minskningar av symptomen på sin ADHD-diagnos (Schuck et al, 2015. ref i. Karlberg et al. 2021. s. 31).

2.6. Nej till hund i skolan

En stor påverkan för branschen för sociala tjänstehundar uppenbarades i mars 2022, då fattade Västerås Stad ett beslut om att inga hundar, utbildade som utbildade inte längre fick vistas i de kommunala skolverksamheterna. I tjänstemannabeslutet så har de fem verksamhetsledarna tagit detta beslut på grund av att de inte anser att den pedagogiska nyttan som en skolhund tillför är tillräckligt stor eftersom det är mycket som krävs kring insatserna, samt att de hävdar att det är svårt att uppnå en likvärdighet. Västerås menar alltså att det är svårt att få till lokaler, hantera allergier- och arbetsmiljö aspekter, försäkringsfrågor och hundens arbetstider (Västerås Stad. 2022. s. 1). I beslutets bakgrund så förklaras det att samordnare och HR för grundskoleverksamheten har fått i uppdrag att ta fram ett underlag för beslutet om huruvida en utbildad hund ska få arbeta i deras verksamheter. De förmedlar även att skulle beslutet varit ett ”ja” så skulle de istället tagit fram riktlinjer och rutiner för detta (Västerås Stad. 2022. s. 4).

I beslutet så berättar man även om fem olika situationer där hundar vistades på skola av olika anledningar till exempel arbete, när de tog fram det här underlaget. Tre stycken av fem skolor har haft hund i verksamheten, varav två har varit utbildade, de två utbildade hundarna har

bidragit med mycket positiva erfarenheter hos personal och hjälpt flera elever. En av de två återstående menar på att en av medarbetarna påvisat stort intresse för att ha hund i skolan, samt på börjat en utbildning via Svenska Terapihundskolan på eget bevåg för att utbilda sig och sin hund. Den sista situationen handlar om en skola som varit intresserad av att ha en skolhund som är under utbildning på praktik hos sig då rektorn ser mycket positivt på hund i skolverksamhet som ytterligare ett verktyg i verktygslådan. Framför allt vad de beträffar hemmasittare, då de eleverna faktiskt kommit till skolan istället för att vara hemma. Rektorn frågade ledningen under hösten 2020 vad de beträffade att en hund som var under utbildning fick göra praktik i deras verksamhet och fick ett nej. Rektorn menar på att det såklart ska ske under ordnade former, trots alla aspekter som det finns att ta hänsyn till, hen gav även förslag på att hundteamet borde finnas i den centrala elevhälsan så flera enheter kan ta del av de (Västerås Stad. 2022. s. 4–5).

Vidare skriver man i beslutet om att det anses viktigt att det finns tydliga grundkrav formulerade för vad som gäller om en hund ska vistas i skolverksamhet, samt att kraven ska vara formulerade för varje verksamhets olika typer av behov. Ett exempel som grundtanke för skolverksamheterna är att; hundföraren ska vara pedagogiskt utbildad eller att det finns en sådan del i utbildningen för hunden (Västerås Stad. 2022. s. 5). Vidare presenterar den forskning som de kort sammanfattar vad en forskningsrapport handlar om, en av dem handlar just om läshundar, läsmotivation och avkodning (Västerås Stad. 2022. s. 6–7). Västerås Stad har även i tjänstemannabeslutet valt att skriva om Skolverket, de nämner att det inte finns några bestämmelser i varken skollagen såväl som arbetsmiljölagen som talar för eller emot att hundar ska få vistas i skolan. I bestämmelserna står det dock att det är skolornas skyldighet att se över så att arbetsmiljön är i gott skick för alla som vistas i skolan. Beslutsfattarna förklarar att det står i Arbetsmiljölagen att skolans arbetsförhållande ska vara så anpassade så dem passar både anställda och elevers fysiska såväl som psykiska förutsättningar, där man menar att en psykisk faktor är rädsla för hundar och fysisk faktor är pälsdjursallergier (Västerås Stad. 2022. s. 7–8).

Men det påtalas även att läshundar är något som blir mer vanligt i skolorna, samt att Skolverket inte själva har några bestämmelser huruvida en läshund får eller inte får användas i

utbildningen, men även om en läshund kan hjälpa elever med särskilda behov som också genererar i positiva effekter så kan eller vill inte alla elever vistas i närheten av en hund – vilket skolorna måste ta hänsyn till. Västerås stad förklarar även att Skolverket menar även att det finns flera olika stödinsatser för att tillgodose behoven, därför kan man inte låta en elevs stödinsats låtas påverka en annan elevs rätt till utbildning. I beslutet tar även upp att Astma- och allergiförbundet skapat en form av praktisk vägledning när det kommer till att arbeta med hundar i skolan, vägledningen syftar till att uppmärksamma de aspekter och konsekvenser av hundar som arbetar i skolan när det kommer till de som har allergi i någon form, förbundet presenterar även rekommenderade åtgärder som finns i deras vägledningen (Västerås Stad. 2022. s. 7–8). Även P4 Västmanland har pratat om tjänstemannabeslutet i flera omgångar, samt pratat med berörda personer och verksamheter (P4 Västmanland. 2022).

I en debattartikel ur Smålandsposten som publicerades i november 2020 med Astma- och allergiförbundet i Växjö, då kommunen upphandlar tjänster som involverar terapi- och läshundar i särskild omsorg och skola. Astma- och Allergiförbundets vice ordförande menar att hundar inte hör hemma i skolan, de menar på att det får negativa konsekvenser för de med pälsdjursallergi genom att låta hundar vistas i offentliga miljöer som högre skolfrånvaro, mer medicinering och en lägre prestationsförmåga. Astma- och allergiförbundets vice ordförande menar att en hundunderstöddinsats blir direkt diskriminerande om delar av skolmiljöerna görs otillgängliga för de lärare och elever som har pälsdjursallergi (Källström. 2020).

3. Metod

I detta avsnitt presenteras valet av metod och hur det kommer sig att just denna metod lämpade sig för denna studie. Även studiens genomförande presenteras i detta avsnitt.

3.1. Val av metod

Denna studie har en explorativ metod då tidigare vetenskap inom området inte är så belyst.

Enligt Runa Patel och Bo Davidsson förklarar i boken *Forskningsmetodikens grunder* (2019) vad som menas med en explorativ studie. Till en början menar Patel och Davidsson att en studies klassificering avgörs på hur mycket man vet om ett problemområde när man startar sin studie. Om det finns något i undersökningen som vi finner är obekant gällande vår kunskap inom det specifika området så ämnar studien till att vara utforskande, dessa kallas även för explorativa studier.

Vidare förklarar Patel och Davidsson att syftet med de explorativa studierna är att från det aktuella problemområdet hämta så mycket kunskap som möjligt, vilket också innebär att man vill försöka klarlägga sitt problemområde grundligt. Vid ett genomförande av en explorativ undersökning är det mycket vanligt att man använder sig av flera olika metoder och tekniker för att samla information och data kring det aktuella ämnet (Davidsson & Patel. 2019. s. 74).

3.2. Undersökningens genomförande

Till denna studie har data samlats in från observationer mellan deltagare tillsammans med en blivande skolhund, men även enkätsvar från lärare och deltagare. Eleverna benämns som deltagare 1–6 i en könsneutral sammanställning.

I urvalet av respondenter så har fokuset riktats mot skolor som främst har årskurserna F-6 hos sig, därefter har de aktuella skolorna kontaktats på mejl samt per telefon. I mejlen har det ingått ett informationsbrev (se bilaga 1) och en medgivandeblankett (se bilaga 2). Anledningen är att ge respondenterna en grundlig information till studiens syfte och hur en observation går till, samt information om den sociala tjänstehunden. Vid urvalet av deltagare har skolan varit den som valt ut de som varit aktuella för att träffa den blivande skolhunden för en lässtund vid fem tillfällen mellan september och november. Efter observationerna så har deltagarna samt de

berörda lärarna fått svara på kortare enkäter som utvärderar deras upplevelse med den blivande tjänstehunden.

Vid utvärderingen i slutet av observationen så har deltagarna samt lärarna fått svara på kortare enkäter (se bilagorna 3–4) där det varit fyra, respektive sex stycken frågor där svaren ringades in. Frågorna för deltagarna har ämnat till att ta reda på hur de upplevde läsningen innan de träffade hunden, samt hur de upplever sin egen läsning när de läser för hunden. Lärarna har fått frågor kring elevernas tidigare inställning till läsning, samt hur de upplevs när de fått läsa tillsammans med hunden. Vidare frågas det även om lärarna upplever att läsflytet och motivationen till läsning ökat, men även om en skolhund skulle kunna göra skillnad för elevernas läsning.

Studiens genomförande har till viss del upplevts svår när det kommit till att hitta en skola som observationerna kunnat genomföras på, eftersom det är en krävande logistik kring en insats även för en studies syfte.

4. Resultat och analys

I följande kapitel presenteras resultatet av den här studien, till följd av en analys av det resultat som presenterats.

4.1. Resultat

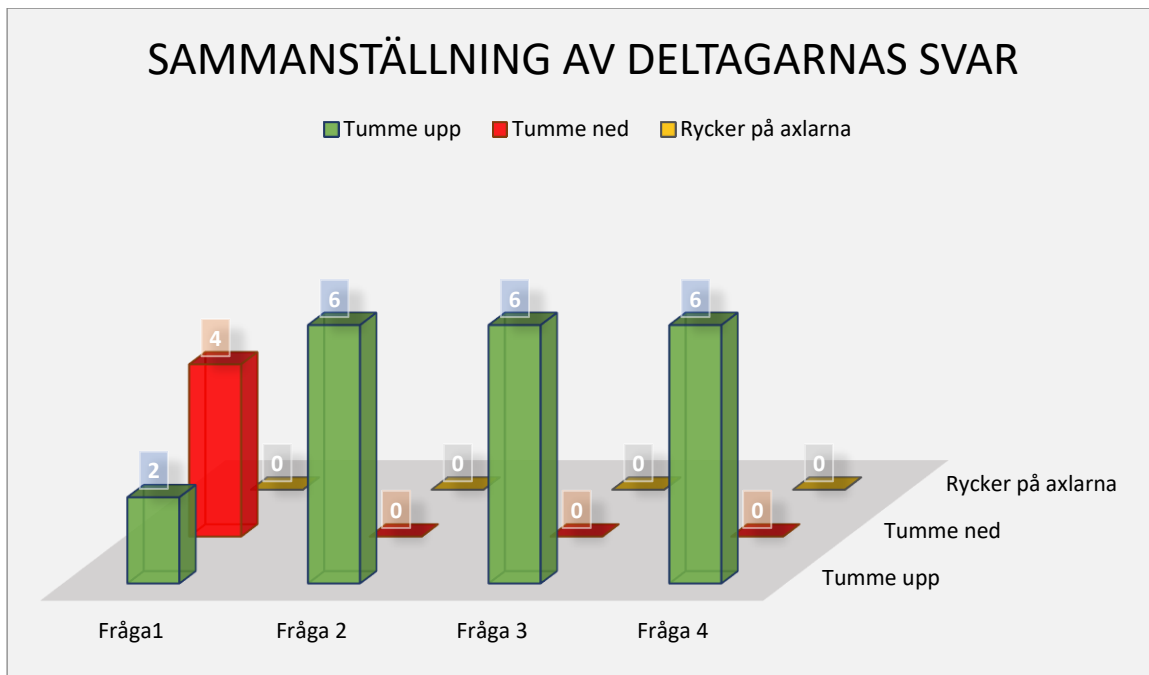
Under studien så har det genomförts flertalet observationer med deltagare som har kommit och läst för den blivande skolhunden tillsammans med hundföraren. Varje lästillfälle har varit 20 minuter långt och deltagarna har fått träffa det blivande sociala tjänstehundsteamet fem gånger vardera. Generellt kan man se utifrån observationstillfällena att 4 av 6 deltagare tydligt fick en ökad motivation när de fick träffa och läsa för hunden, medan 2 av 6 deltagare redan hade en positiv inställning till läsning. Under observationerna har det även gått att urskilja att en tydlig förbättring har skett vad de berör avkodning av text. Vad det berör läsflytet har det inte gått att utläsa någon större ökning hos de flesta deltagare, dock gick det att urskilja en ökning hos 1 av 6 deltagare. Det har framkommit en tydlig ökning till motivationen hos deltagarna medan det har varit svårare att öka läsflytet hos de flesta av deltagarna, antagligen för att träffarna har varit få under en kortare period. Möjligtvis kunde resultatet visat sig annorlunda om varje deltagare hade fått läsa flera gånger för den blivande skolhunden under en längre period, till exempel. 1–2 gånger i veckan under en termin.

Vid sista tillfället har deltagare 1–6 fått fylla i en kortare enkät utvärdering om hur de har känt och upplevt sin läsning med och utan hund, deltagarna har svarat genom att ringa in det svar som passat bäst, mellan tumme upp, tumme ned eller en symbol av en person som rycker på axlarna.

Följande frågor var med på utvärderingen för deltagarna:

1. Hur tyckte du det kändes att läsa innan du fick läsa för Miramis?
2. Hur känns det när du läser för Miramis?
3. Är det lättare att läsa för Miramis?
4. Har det hjälpt dig att få läsa för Miramis?

Sammanställningen av svaren kan avläsas i diagrammet som heter "Sammanställning av deltagarnas svar" och kan hittas under detta stycke.

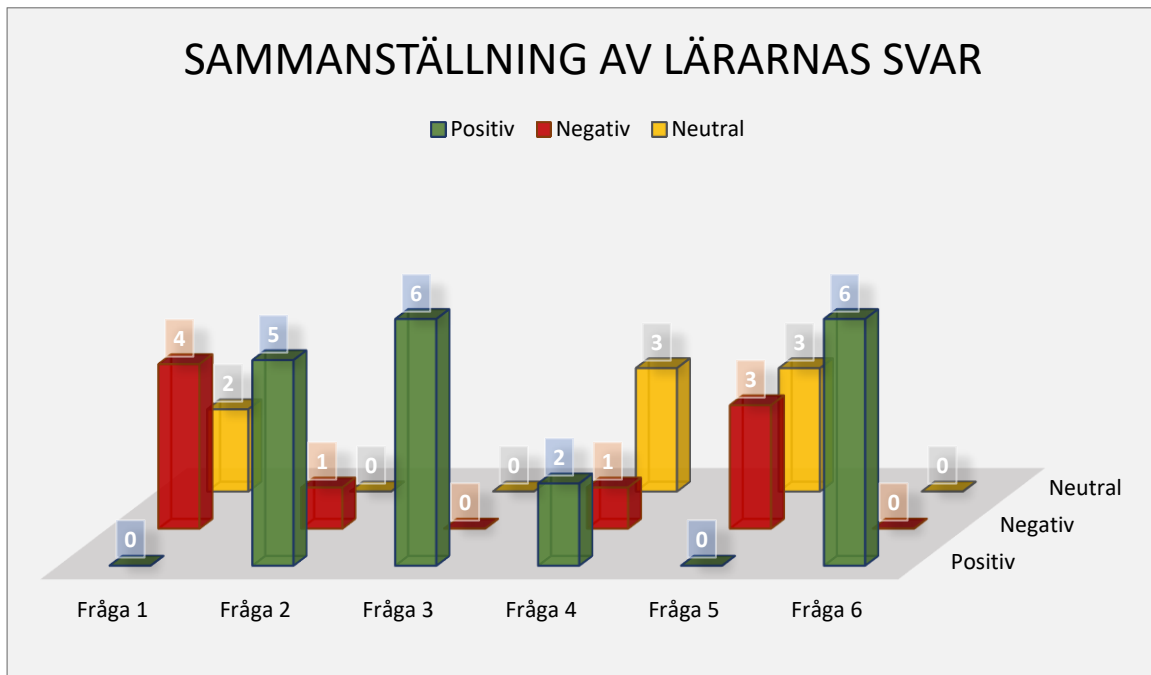

Vid slutet på sista tillfället fick även lärarna som ansvarat för deltagarna svara på en också kortare enkät utvärdering, som frågar om huruvida de upplever att elevernas läsförmåga och motivation påverkats under de lästillfällen som de haft tillsammans med hunden. Även här har respondenterna ringat in svaren, dem har kunnat välja mellan ja, nej eller vet inte, respektive positiv, negativ och neutral.

Följande frågor var med på lärarnas utvärdering:

1. Hur upplever du elevens läslust innan hen träffade eleven?
2. Hur upplevde du elevens inställning till att läsa med läshunden innan hen fick träffa hundteamet 1a gången?
3. Hur upplever ni elevens inställning till att få läsa för läshunden efter att hen träffat hundteamet 1a gången?
4. Upplever du att elevens läslust har ökat efter att eleven fått läsa för läshunden?
5. Upplever du att eleven fått bättre läsflyt, sedan hen började läsa för läshunden?
6. Tror du att en läshund hade kunnat hjälpa eleven till en mer motiverad läsning och hjälp att öka läsflytet?

Sammanställningen av svaren kan avläsas i diagrammet som heter “Sammanställning av lärarnas svar” och kan hittas under detta stycke, svarsalternativen har sammanställts till alternativen positiv, negativ och neutral i diagrammet.

Sammanfattningsvis kan man säga att hunden gör en positiv inverkan på elevernas motivation och inställning till läsning, hunden skapar en trygghet hos deltagaren genom att vara neutral samt inte döma om hen exempelvis skulle läsa fel eller ha svårt att uttala något ord.

5. Resultatdiskussion

Utifrån den teoretiska referensramen så kan man urskilja likheter ifrån kapitlet “2.1. Bakgrund” där presenteras några olika arbeten som relaterar till denna studie - det vill säga läsmotivation och läsflyt tillsammans med hund. Enligt Fransson & Nordenholm (2020) så kan de urskilja att elever som läser för en hund får en ökad motivation samt att intresset för läsning ökar, vilket också har kunnat påvisats under observationerna som har genomförts till denna studie. Fransson & Nordenholm tar upp projektet “Bokhunden och Astrid Lindgren” som förekommer i flera av andra referenser i denna studie, även Helene Ehriander som är skaparen av projektet förekommer i flera böcker och uppsatser. Vidare skriver Wilson (2016) om att hunden kan bidra till social utveckling och att anknytningsteorin är som en länk mellan hunden och hundföraren och blir två viktiga individer för samtliga elevers lärande och utveckling. I denna studie förekommer både anknytningsteorin, socialt stöd och vinster som kommer utifrån interaktionerna mellan hund och människa.

Andersson (2018) & Karlberg et al. (2021) skriver om det amerikanska projektet R.E.A.D. som utvecklades under 1990-talet. I den här studien så tas även R.E.A.D. upp i kapitlet “2.1.2.1. Införandet av läshundar” och är informationsmässigt lika. Andersson tar även upp Helene Ehriander som är en författare till en av källorna som används i denna studie, samt förekommer i flera andra. Hon skulle man kunna säga är frontfiguren vad de beträffar begreppet bokhundar. Andersson förklarar också tillvägagångssättet under en lässtund tillsammans med en hund, vilket är högst aktuellt för den här studien också, med tanke på dem observationer som har gjorts till denna studie. Gemensamt för vad Nordenholm & Fransson, Wilson och Andersson tar upp är att man kan se att hunden påverkar människorna på ett positivt sätt ur flera aspekter - exempelvis läro- och hälsoaspekter.

Vidare kan man läsa om flera aspekter i rapporten *Sociala tjänstehundar - användning, lagstiftning och djurvälstånd i mötet mellan hund och människa* (Karlberg et al. 2021), här tas det upp mycket som är högaktuellt för ämnet till denna studie. Karlberg et al. skriver om hur den sociala tjänstehundens välfärd i de olika yrken som en social tjänstehund kan förekomma i, däribland läshund eller skolhund. Vidare går det även att läsa om hur en läshund arbetar och hur en interaktion går till, vilket är högaktuellt för denna studie i och med observationerna som

har utförts eftersom lässtunder utförts. Det amerikanska projektet R.E.A.D. tas även upp i denna rapport.

Lundberg (2010) och Fridolfsson (2015) skriver båda om läs- och skrivsvårigheter. Lundberg förklarar bakgrund kring läs- och skrivsvårigheter, samt att det kan bli problem både på ett personligt och socialt plan om man inte har kunskaper att läsa och skriva när man slutar i skolan. Fridolfsson beskriver att läs- och skrivsvårigheter är ett samlingsnamn för alla problematiker som berör dem som har svårt att läsa och skriva. Specialpedagogiska skolmyndigheten (2022) skriver även om att det finns två typer av läs- och skrivsvårigheter; specifika, som till exempel dyslexi och allmänna som syn- och/eller hörselnedsättning. Dessa är relevanta för studien då läs- och skrivsvårigheter är något som är väldigt vanligt idag, bland Sveriges befolkning så har 5–8 % någon form av läs- och skrivsvårighet (Svensson Höstfält. 2016). Vid observationerna kan det ha förekommit någon form av läs- och skrivsvårighet men ingenting som tilldelades vid genomförandet.

Eftersom resultat är litet men omfattade så är ändå den teoretiska referensramen relevant för ämnet. Innehållsmässigt tas även perspektiven hur hundens påverkan på människan respektive människans påverkan på hunden upp, i dessa kapitel finns relevant fakta om hur hunden och människan knyter an till varandra genom anknytningsteorin, biofilhypotesen och oxytocin. Tidigare i den teoretiska referensramen nämns även domesticeringsprocessen för hunden och hur den kom till att bli människans följeslagare och bästa vän. Vidare finns det rubriker som tar upp varför man ska läsa, hur införandet av läshundar uppkom och relationalitet.

Resultatet kopplas även ihop med den teoretiska referensramen också genom kapitlet som handlar om varför man ska läsa. I kapitlet tas ämnen upp som till exempel uppmuntran, att texter kan bidra till sociala interaktioner och hur man skulle kunna motivera till läsning. Eftersom kapitlet “2.2. varför man ska läsa” ämnar till att förklara det som kan vara bra längs vägen för någon som kanske tycker att det är svårt att läsa, och med observationerna som genomfördes så är ämnet högaktuellt för studien. Den teoretiska referensramen avslutas med att ta upp hur de som anser att hundar inte bör jobba i skolan resonerar, som i sin tur är relevant

för resultatet för den här studien eftersom det ger positiva upplevelser för de respondenter och deltagare i observationerna, samt att det går att urskilja att hunden gör skillnad även om det är för en mindre skara.

5.1. Reliabilitet och validitet

Johan Alvehus skriver i sin bok *Skriva uppsats med kvalitativ metod* (Alvehus, J. 2019. *Skriva uppsats med kvalitativ metod - En handbok*. 2 uppl. Stockholm: Liber AB) om reliabilitet och validitet. Alvehus förklarar att detta begreppspar är hämtat från forskning som baserats på verkligheten.

Reliabilitet ämnar till att visa hur upprepningsbara forskningsresultat är, det vill säga hur pass pålitlig är mätningen som genomförts. Det går att fundera på hur resultatet skulle bli om man genomförde samma undersökning igen, får man ut samma resultat då? Alvehus förklarar att man såklart strävar efter att nå samma resultat som första gången studien genomfördes - även om en annan forskare som genomför undersökningen. Vidare går det att läsa att det är vanligt att oberoende undersökningar utförs med samma typer av mätinstrument och oftast kommer fram till samma resultat, detta tyder då på en hög reliabilitet.

Validitet avser istället om man verkligen har mätt det man önskade att mäta i sin undersökning. Alvehus förklarar validitet som att man undersöker det som man vill undersöka. Vidare menar han på att man kan ha en hög reliabilitet utan att skaffa sig en hög validitet i sin studie. Alvehus ger ett exempel i sin bok enligt följande; Om man skulle undersöka hur bra bilförare vi har ute på vägarna vid flera olika tillfällen upprepade gånger, får man möjligen svaret att 90% anser sig höra till den bättre och skickligare halvan av de bilförare som svarat på enkäten. Därav kan mätningen påvisa en hög reliabilitet men en låg validitet, denna metod kallas för statistisk relevant reliabilitet och validitet (Alvehus. 2019. 2 uppl. s. 126).

I denna studie så finns det relativt hög reliabilitet då alla deltagarna i observationen upplevdes mer motiverade när dem läste för hunden än när dem läst själva, samt utifrån antalet träffar som genomförts. Reliabiliteten av studien är också relativt hög eftersom resultatet är upprepningsbart, och eftersom det har gått att urskilja från observationerna att den sociala tjänstehunden har motiverat deltagarna till läsning i en större utsträckning. Resultatet påvisar

även att det till viss del gått att mäta huruvida läsflytet påverkas positivt med hjälp av hunden då resultatet enbart visar att läsflytet ökat på 1 av 6 deltagare. Validiteten är genomsnittlig i studiens resultat eftersom det gått att urskilja att motivationen ökat väldigt mycket, medan läsflytet ökat på 1 av 6 deltagare. Eftersom validiteten handlar om huruvida man lyckats mäta det man önskar så har detta resultat visat på både en hög respektive låg validitet. Den högre validiteten når resultatet genom att det gått att påvisa att skolhundens närvaro kan främja motivationen till läsning, medan den lägre källan vad det gäller validitet kommer sig av att resultatet ifall skolhunden kan hjälpa till att öka läsflytet hos deltagarna i en större utsträckning inte har gått att fastslå. Troligen hade både reliabiliteten och validiteten ändrats om studien hade genomförts i 6 månader eller längre då får respondenterna en möjlighet till att läsa under en längre tid. Vidare skulle nog reliabiliteten och validiteten också ändras om man specificerade målgruppen på till exempel enbart yngre individer med läs- och skrivsvårigheter.

6. Diskussion

I följande kapitel så presenteras en sammanfattning av denna studie, samt de motargument som finns för att hundar ska få arbeta i skolan, men även förslag på hur man kan forska vidare inom området.

6.1. Sammanfattande diskussion

Denna studie har syftat till att undersöka om en utbildad skolhund kan öka motivationen till läsning såväl som läsflytet hos deltagarna. Resultatet gav en blandad utgång utifrån områdena som var i fokus. Det har tydligt framgått att motivationen ökade hos alla sex deltagare när de läste för hunden medan det enbart gått att urskilja att en av sex deltagares läsflyt blev bättre med hunden som stöd vid läsningen.

I den här studien har vi genomfört observationer med sex stycken deltagare för att undersöka om det går att öka motivationen till läsning genom att låta deltagarna läsa för en skolhund vid fem olika tillfällen. Syftet med studien har även varit att se huruvida en utbildad skolhund kan hjälpa till att öka läsflytet hos deltagarna vilket även var en del av observationerna. Deltagarna träffade hunden vid fem tillfällen var och läste cirka 20 minuter per gång, under det femte och sista observationstillfället fick även deltagarna, samt de pedagoger som varit ansvariga fyllt i en kortare enkät för att utvärdera hur det har gått. I studiens inledning presenterar vi även några förkortningar och begrepp som är relevanta då de alla kan relatera till ämnet på sitt sätt, exempelvis begreppen bokhund, skolhund och läshund faller alla inom ramen för begreppet social tjänstehund.

Inom den teoretiska referensramen så presenteras bakgrund till samlingsbegreppet läs- och skrivsvårigheter, där bland annat dyslexi har en något central roll – och är den vanligaste typen bland specifika läs- och skrivsvårigheter. I resultatet framgår det inte huruvida någon av deltagarna har någon läs- och skrivsvårighet eftersom vi inför observationen ansåg inte att det varit avgörande för studiens syfte. Vidare beskriver vi hur hunden har en inverkan på människan och huruvida människan har en inverkan på hunden, detta är något som går att läsa av i observationerna och resultatet genom framför allt ökad motivation – vilket tyder på en ökad

trygghet hos deltagaren, men också att hunden har ett lugn och kan slappna av i närheten av deltagaren. Något som också hör till är begreppet hundunderstödd pedagogik (eller hundassisterad pedagogik), detta begrepp förklarar egentligen innebörden av en insats och hur en sådan kan gå till, relevansen till resultatet är såklart då själva observationerna. Under lässtunden, allt från att deltagaren kommer dit till dess att hen lämnar för just den gången – målet är att hela upplevelsen såklart ska vara positiv och ge framsteg, stora som små.

I resultatet har deltagarna träffat en utbildad skolhund, vilket vi har kunnat urskilja positiva effekter ifrån genom att vi ser en ökad säkerhet och trygghet hos deltagarna och en ökad självkänsla när de ska läsa för hunden – något som vi såklart ser positivt på. Andra som inte ser lika positivt på utbildade sociala tjänstehundar i skolverksamheter är Västerås Stad, då de i mars 2022 har fattat ett beslut som främst berör de kommunala skolorna i kommunen att inte tillåta hund inom någon form av skolverksamhet alls. De anser att de positiva effekterna och pedagogiska nyttan inte är tillräcklig, samt att det ska finnas likvärdighet i deras verksamheter. Vi anser att beslutet inte har någon grund att stå på, då det är runt 20 personer som överklagat beslutet och resonemangen kring de ”problem” som anses finnas har också lösningar exempelvis i form av olika vägledningsguider bland annat från Astma- och allergiförbundet och Socialstyrelsen. De som utbildar sin hund utbildar dessutom sig själva, i utbildningarna får man till exempel lära sig om hygienrutiner och zoonoser.

Vi anser att resultatet hade kunnat utvecklas, kanske till och med fått ett mer omfattande resultat om observationerna genomförts under en längre period och i högre omfattning – förslagsvis under 6 månader där respondenter träffar en skolhund eller läshund två eller tre dagar i veckan och läser. Hade också målgruppen varit mera fokuserad, då att urvalet av deltagare är en yngre målgrupp med antingen generella läs- och skrivsvårigheter (vilken spelar alltså ingen roll), alternativt att målgruppen enbart haft specifika läs- och skrivsvårigheter som dyslexi.

6.2. Vidare forskning

Undertecknade tycker att det finns behov och möjligheter till vidare forskning inom ämnet genom att genomföra en liknande studie under en längre period, alternativt specificera sig mer på en målgrupp - exempelvis bara barn med läs- och skrivsvårigheter för att visa att

motivationen ökar men också för att få en tydligare överblick på läsflytet. Annat kan vara om en skolhund kan hjälpa barn och ungdomar att avkoda text och därefter öka läsflytet.

Man kan även forska ur flera perspektiv som exempelvis lärarperspektiv, vårdnadshavarperspektiv eller samhällsperspektiv, då det kan ge intressanta infallsvinklar om huruvida en skolhund, läshund eller bokhund kan hjälpa barn och ungdomar till en högre motivation inom läsning och öka läsflytet hos dem.

Källförteckning

Alvehus, J. 2019. *Skriva uppsats med kvalitativ metod - En handbok*. 2 uppl. Stockholm: Liber AB

s. 126

Andersson, B. Belfrage, L & Sjölund, E. 2006. *Smart start vid lässvårigheter och dyslexi*. Stockholm: Natur & Kultur

s. 48–49, 50

Andersson, J. (2018). *En studie om läshundars inverkan på elevers läsmotivation*. Kandidatuppsats. Göteborgs universitet. Göteborg: Universitet.

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/59600/gupea_2077_59600_1.pdf?sequence=1.

[Hämtad: 2022-10-09]

Davidsson, B & Patel, R, 2019, *Forskningsmetodikens grunder, att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur AB

s. 74

Dyslexiförbundet. 2017. *Läs- och skrivsvårigheter, Dyslexi - Vad det är och hur du lever med det*. https://www.dyslexi.org/sites/default/files/dyslexibroschyr_20170504_0.pdf. [Hämtad:

2022-10-05]

s. 3

Ehriander, H. 2016. *Bokhunden: och en och annan läshund*. Åhus: Scandinavian book

s. 9, 23–24, 50–51, 114

Eriksson, H & Karlberg, S. 2018. *Sociala Tjänstehundar - Omsorg utan ord*. Göteborg: Klickerförlaget Göteborg AB

s. 7–8, 14–15, 23–24, 25, 45, 282–283, 284

Fransson, L. Nordenholm, T. (2020). "Den bästa dagen i veckan är när eleverna får komma till hunden." *En kvalitativ intervjustudie kring pedagogers uppfattning om läshundars effekter på lågstadielevs motivation för läsning*. Institutionen för pedagogik. Kandidatuppsats. Uppsala universitet. Uppsala: universitet. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1449993/FULLTEXT01.pdf>.
[Hämtad: 2022-10-09]

Fridolfsson, I. 2015. *Grunderna i läs- och skrivinläring*. Lund: Studentlitteratur AB
s. 233

Heimer, M. 2021. *Läsa för livet - Högläsning och läsning i F-6 och fritidshem*. Lund: Studentlitteratur AB
s. 70–71, 73, 75–76, 77–78, 79

IAHAIO. å.o. *The IAHAIO White paper*.
<https://iahaio.org/best-practice/white-paper-on-animal-assisted-interventions/>. [Hämtad: 2022-09-22]

Jordbruksverket. 2022. *Antal hundar per län och kommun 2021*.
<https://jordbruksverket.se/download/18.2aa2144017e36bdf892aa76d/1641822512327/Antal-hundar-per-lan-kommun-2021-tga.pdf>. [Hämtad: 2022-07-08]

Karlberg, S. Lindfors, L. Lindsjö, J & Åsbjer, E. 2021. *Sociala tjänstehundar - användning, lagstiftning och djurvälstånd i mötet mellan hund och människa*. Uppsala: SLU Future On Health
s. 3–4, 20, 22–23, 25–26, 30–31, 37, 40, 42–43

Källström, I. (2020). Läshundar i skolan – det är ingen vidare bra idé. *Smålandsposten*, 4 november
<https://www.smp.se/debatt/lashundar-i-skolan-det-ar-ingen-vidare-bra-ide-40f5e10c/>.
[Hämtad: 2022-11-11]

Lundberg, I. 2010. *Läsningens psykologi och pedagogik*. Stockholm: Natur & Kultur s. 99–100, 132, 144–145

MIT. å.o. *Norman Geschwind*. <https://mitpress.mit.edu/author/norman-geschwind-8420/>. [Hämtad: 2022-10-09]

Nationalencyklopedin. å.o. *Ingvar Lundberg*.

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/ingvar-lundberg>. [Hämtad: 2022-10-06]

P4 Västmanland. (2022). Stopp för terapihundar i Västerås skolor [radioinslag]. Sveriges radio, P4, 16 maj. <https://sverigesradio.se/artikel/stopp-for-terapihundar-i-vasteras-skolor>. [Hämtad: 2022-11-10]

Skolinspektionen. 2010. *Läsprocessen i svenska och naturorienterande ämnen, årskurs 4–6*. <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2010/lasprocessen/slutrappor---lasprocessen-i-svenska-och-naturorienterande-amnen-ak-4-6.pdf>. [Hämtad: 2022-07-09]
s. 6–7, 10–11, 14–15

Skolinspektionen. 2012. *Läsundervisning inom ämnet svenska för årskurs 7–9*. <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2012/svenska/slutrappor---lasundervisning-inom-amnet-svenska-ak-79.pdf>. [Hämtad: 2022-07-09]
s. 5, 13, 15–16, 17

Skolinspektionen. 2016. *Skolinspektionens årsrapport 2016 undervisning och studiemiljö i fokus*.

<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/regeringsrapporter/arsrapport/arsrapport-2016/arsrapport-skolinspektionen-2016.pdf>. [Hämtad: 2022-07-09]
s. 14, 16, 18–19, 20

Specialpedagogiska skolmyndigheten. 2022. *Läs- och skrivsvårigheter*.
<https://www.spsm.se/funktionsnedsattningar/las--och-skrivsvarigheterdyslexi/>.
[Hämtad: 2022-10-09]

Svenska Terapihundskolan. å.o. *Skolhund*. <https://www.terapihundskolan.se/skolhund/>.
[Hämtad: 2022-11-11]

Svensson Höstfält, S, 2016. *Specialpedagogik 1, 2* uppl. Stockholm: Sanoma Utbildning
s. 94

Uvnäs Moberg, K. 2022. *Hundstund: Prata, klappa, leka, läka med oxytocinbomben i vardagsrummet*. Stockholm: Natur & Kultur
s. 27, 29–30, 31, 51–52, 93–94, 112

Västerås Stad. 2022. *Tjänstemannabeslut - Hund i skolverksamhet*. Västerås: Barn- och utbildningsförvaltningen
s. 1, 4, 5–6, 7–8

Västra Götalandsregionen. 2022. *Socialt stöd*.
https://www.vgregion.se/ov/ism/arbetsliv/organisatorisk-arbetsmiljo/socialt_stod/. [Hämtad: 2022-07-21]

Wilson, E. 2016. *Läshundar - Kan människans bästa vän hjälpa till att främja elevers läsutveckling*. Kandidatuppsats. Pedagogiskt arbete. Högskolan i Borås. Borås: Högskola.
<https://hb.diva-portal.org/smash/get/diva2:955499/FULLTEXT01.pdf>. [Hämtad: 2022-10-09]

Bilagor

I det här kapitlet presenteras dem bilagor som skickades ut inför observationerna och enkäterna som användes i slutet till både lärare och deltagare.

Bilaga 1: Informationsbrev

Hej!

Vi är två studenter på Svenska terapihundskolan, vi studerar just nu vår sista termin och ska skriva ett examensarbete, som har inriktningen hund i pedagogiska miljöer. Så vi undrar om ert barn får- och skulle vilja hjälpa oss med detta.

Vår studie handlar om det är möjligt att en skolhund ökar både läsflytet och motivationen till läsning.

Vi har läst specialpedagogik under vår utbildning och fördjupat oss inom läs- och skrivsvårigheter.

När vi träffar barnen så kommer tollaren Miramis att vara med. Miramis är under utbildning för att bli skolhund och i hans utbildning tränas färdigheter som att välja bok och titta i boken när barnet läser. Han har lämplighetstestas av Svenska terapihundskolan för barn både under och över 13 år med godkända resultat. Under ett lämplighetstest tittar Svenska terapihundskolan på om hunden har en vilja att interagera med andra på ett stabilt och harmoniskt sätt.

När vi träffar barnen så följer vi de regler och riktlinjer om t.ex. allergier och hygien som Socialstyrelsen upprättat.

När vi träffar ert barn så ses vi i ett grupprum cirka 30 minuter där barnet kommer tillsammans med Miramis att läsa högt i ungefär 15–20 minuter. Vi önskar gärna att eleverna träffar oss under skoltid.

När vi skriver vårt examensarbete så kommer vi beskriva elevens deltagande men hen kommer att vara anonym, samt namn på skola, pedagoger m.m. kommer inte att nämnas.

Arbetet kommer bli publicerat efter examen, därefter har man möjlighet att ta del av arbetet.

Välkomna att kontakta oss om ni har frågor.

Anna Stivnert, hundförare – tel. 07X- XXX XX XX, anna.stivnert@hotmail.com

Frida Romar, resurspedagog - romar.frida@gmail.com

Bilaga 2: Medgivande blankett

Medgivande

Denna blankett fylls i och lämnas in till ansvarig lärare som sedan bifogar svar.

Kryssa i rutan för att svara

- Mitt barn **får** delta i denna studie med hund.
- Mitt barn får **inte** delta i denna studie med hund.

Medgivandet kan när som helst återkallas men vi förbehåller rätten att använda redan insamlad data.

Barnets namn: _____

Ort och datum: _____

Vårdnadshavarens underskrift:

Namnförtydligande: _____

Frågor elev:

1) Hur tyckte du det kändes att läsa innan du fick läsa för Miramis?

Hur känns det när du läser för Miramis?

Är det lättare att läsa för Miramis?

Har det hjälp dig att få läsa för Miramis?

Bilaga 4: Enkät till lärare

Frågeformulär Lärare:

1) Hur upplevde du elevens läslust innan hen träffade hundteamet?

1: Inte intresserad av läsning

2: Måttligt till mer intresserad.....

3: Intresserad.....

2) Hur upplever du att elevens inställning till att läsa med hundteamet varit?

1) Positiv...

2) Negativ...

3) Neutral.....

3) Hur upplevde du elevens inställning efter att hen träffat hundteamet första gången?

1) Positiv, ville dit igen.....

2) Negativ, ville inte dit igen.....

3) Likgiltig.....

4) Har du upplevt att elevens läslust har ökat efter att eleven fått läsa för hundteamet?

1) Ja.....

2) Nej.....

3) Vet inte....

5) Upplever du att eleven fått bättre läsflyt, sedan hen började läsa med hundtemet?

- 1) Ja, det tycker jag....
- 2) Nej, det tycker jag inte....
- 3) Vet inte....

6) Tror du att en läshund hade kunnat hjälpa elever till en mer motiverad läsning och hjälp att öka läsflytet?

- 1) Ja, absolut....
- 2) Nej, tror inte det spelar någon roll....
- 3) Kanske.....

Tack för att du tog dig tid att svara på frågorna. Vi kommer använda svaren i en undersökning i vårt examensarbete, där vi undersöker om man kan öka motivation och läslust hos barn, med hjälp av en läshund.

Mvh Anna och Frida

